

СУКОБИ КОЈИ СУ ПРОМЕНИЛИ СВЕТ
ШТА КРИЈЕ СРЕБРЕНИЦА

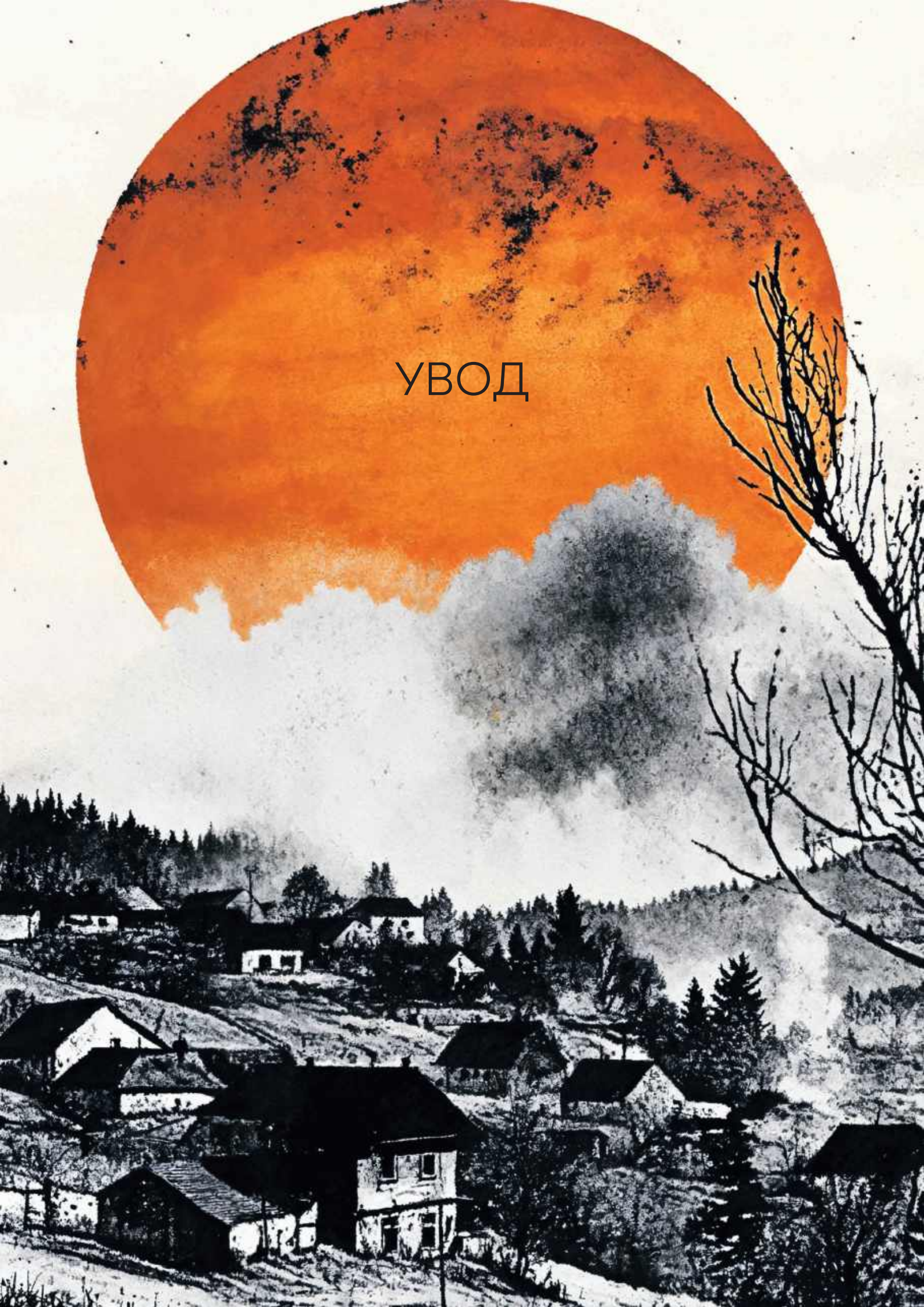

@RYBAR

ПЛАН

УВОД	3
«ЈУГОСЛАВИЈА У МАЛОМ»	9
У МЕЂУВРЕМЕНУ У СРЕБРЕНИЦИ	20
ТУЖАН ПОВРАТАК	33
«ДЕМИЛИТАРИЗАЦИЈА» ПРЕМА СТАНДАРДИМА УН-А	44
ЖРТВЕ СРЕБРЕНИЦЕ – КО СУ ОНЕ?	59

УВОД

Подручје Босне и Херцеговине је било и римска провинција, и вилајет Османског царства, и територија коју је анектирала Аустроугарска. Сукоби који су овде почели проширили су се по целом свету: најупечатљивији пример је атентат у Сарајеву, јуна 1914. године, на аустријског надвојводу Франца Фердинанда, што је покренуло Први светски рат.

Тај атентат, нажалост, покренуо је лавину догађаја за Србе и Хрвате. Након смрти надвојводе, антисрпска хистерија међу Хрватима резултирала је правим погромима. Ту је своју улогу одиграла и разлика у вероисповести: Срби су се држали православља, док су Хрвати били католици. А онда је незадовољство Хрвата, које је тињало у време „Прве Југославије“ 1920–1930, „резултирало“ терористичким нападом и убиством монарха Краљевине СХС Александра I.

Током Другог светског рата, након напада Немачке на Југославију, оне јединице у којима су били Хрвати, Словенци и босански муслимани врло брзо су прешли на страну освајача. Дакле, за само 11 дана, упркос појединачним жариштима истински херојског отпора, Југословенска војска је била потпуно поражена.

Уз подршку Немаца и Италијана, у Загребу је проглашена Независна Држава Хрватска у којој су главну улогу преузели хрватски крајње десни фашисти, усташе, који су се вратили из емиграције. Од пролећа 1941. они су, уз помоћ босанских муслимана, покренули терор великих размера над православним Србима на територији Босне и Херцеговине (која је била у саставу НДХ). Према бројним истраживачима, од тог тренутка је почело преуређење етничке карте земље.

За Србе, Цигане
и Јевреје имамо три
милиона метака!

Крај Другог светског рата и послератно државно уређење Југославије, која је постала федерација шест република под вођством Јосипа Броза Тита, као да су донели преко потребан мир. Међутим, он се показао крхким, а убрзо након смрти маршала, нестало је и «братство и јединство» народа Југославије.

SREBRENICA

У овој сложеној причи богатој догађајима не можете једноставно узети једну епизоду и размотрити је потпуно изоловано. Међутим, управо то покушавају да ураде са догађајима у Сребреници. Читаву историју региона свODE на један град и период од само неколико дана јула 1995. године - а међутим, главни догађаји нису се одвијали искључиво у Сребреници, а проучавање онога што се догодило у Босни и Херцеговини вредело би започети од 1990. године.

«ЈУГОСЛАВИЈА
У МАЛОМ»

Деведесетих година 20. века Босну и Херцеговину су често називали «Југославијом у малом», и то са добрим разлогом: у њој су, уско испреплетена, живела три народа. Главни град је био град Сарајево. Мултиетничка и толерантна још почетком 80-их година двадесетог века почела је да се мења како је удео Муслимана у етничкој равнотежи растао. Пре Другог светског рата Срби су доминирали међу становништвом земље, али их је после њега било све мање. Смањен је и број Хрвата.

Али број Муслимана, који су живели углавном у градовима, растао је. Упркос бројчаној предности, њихове заједнице нису заузимале више од 11% територије и налазиле су се у подручјима око великих градова - Сарајева, Тузле и Зенице. Српско становништво је претежно живело у руралним подручјима, где су заједнице заузимале око 70% територије, а хрватске заједнице око још 19%.

На западу, у Босанској Крајини, већину становништва чинили су Срби и заједно са Србима Хрватске Крајине чинили су јединствен културно-етнички простор, подељен административном границом између Босне и Хрватске. Истовремено, област око града Бихаћа била је густо насељена муслиманска енклава, а налазила се готово у средини српских земаља Хрватске и Босне. На овом подручју била су и друга «острва» муслиманске и хрватске заједнице.

На истоку, у долини реке Дрине која раздваја Босну и Србију, смењивале су се велике муслиманске и српске заједнице. А уз реку Саву у северној Босни – муслиманска и хрватска. У главном граду Посавине – Брчком – пре рата већину становништва чинили су Срби. Већина Хрвата је компактно живела на југозападу, у западној Херцеговини, али су се њихове велике енклаве налазиле и у центру земље, између градова Травника и Сарајева. Такво «мешање народа» било је карактеристично обележје насељавања у Босни и Херцеговини (за разлику од компактног живота етничке групе на једном подручју) и отежавало је поделу републике на етничке кантоне.

Алија Изетбеговић

- Рођен је 1925. године у Босанском Шамцу у северној Босни, три године касније његова породица се преселила у Сарајево.

- Године 1940. придружио се верско-политичкој организацији «Млади муслимани» коју је основао Мехмед Ханџић ради ширења исламског учења у Босни и Херцеговини. Сам Ханџић је контроверзна личност: с једне стране, одиграо је кључну улогу у покретању Сарајевске резолуције којом је осуђен прогон Срба, Рома и Јевреја у НДХ. С друге стране, доказано је да је један број потписника (Алија Агановић, Хусеин Јоза и Акиф Ханџић) блиско сарађивао са непосредним прогонитељима - усташама.

- Године 1946. ухапшен је и осуђен на три године затвора због учешћа у активностима «Младих муслимана».

- Године 1949. пуштен је из затвора и уписао је Правни факултет Универзитета у Сарајеву, где је дипломирао 1956. године, затим је радио као правни саветник и бавио се политиком.

- Године 1970. објавио је манифест под називом «Исламска декларација», изузетно занимљив документ којим позива муслимане не само да поштују побожност, већ и да упијају образовање и вишу организацију Запада. Тек након овога долази време за освајање - али не власти, већ људи, уз даље «стварање јединствене муслиманске заједнице од Марока до Индонезије». Укратко, Манифест је артикулисао принципе фундаменталног исламизма кроз панисламизам. Потом, 70-их година почео је да прима госте у Сарајеву (на примјер, Муслиманска браћа из Судана) и шаље своје «гласнике» у Немачку и Енглеску, где је финално лекторисана и штампана «Исламска декларација».

- Године 1983., заједно са дванаест других исламских активиста, суђено му је у Сарајеву под оптужбом за подстицање национализма и верске нетрпељивости. Једна од оптужби је била: «Позиви на стварање независне етнички чисте муслиманске Босне и Херцеговине». Осуђен је на 14 година затвора, а пуштен раније, 1988.

- Године 1990. основао је Странку демократске акције (СДА) и исте године изабран за председавајућег Председништва Босне и Херцеговине.

- Године 1992. постао је први председник тзв. Републике Босне и Херцеговине.

Политичка ситуација у земљи није била ништа мање тешка. Године 1990., усред слома Комунистичке партије, у Босни су се појавиле јавне и политичке организације муслимана, у исто време повећан је број провокација против хришћанског становништва. Појавио се лидер, недавно пуштен из затвора Алија Изетбеговић, чија је књига «Исламска декларација» (лекторисана и штампана у Енглеској) постала политички манифест и званична платформа његове Странке демократске акције (СДА).

Просто је невероватно!

Хасаниен је био у Југославији 70-их година, у оквиру размене студената из исламских земаља...

Да, за само 20 година, обичан зубар ће постати аташе за културу у амбасади Саудијске Арабије у Бечу!

Годину дана пре него што је Алија Изетбеговић пуштен из затвора, Ел Фатих Хасаниен, који је раније дошао из Судана да «гради мостове» према Босни и Херцеговини, и његов брат Сукарно основали су у Бечу Агенцију за помоћ трећем свету (TWRA). Ова организација је одиграла кључну улогу: око 350 милиона долара пребачено је управо на њен банковни рачун у Аустрији. Намењене су муслиманима који су учествовали у рату у Босни и Херцеговини 1992-1995. Да би трансакције изгледале легитимно, средства су била маскирана као хуманитарна помоћ. У одбору TWRA су биле истакнуте личности Странке демократске акције: Хасан Ченгић, Хусеин Живаљ (у то време амбасадор Босне и Херцеговине у Бечу) и Ирфан Леваковић.

Ово је Мехмед Ханџић,
иницијатор Сарајевске
резолуције, где се муслимани
ограђују од усташа
који убијају Србе.

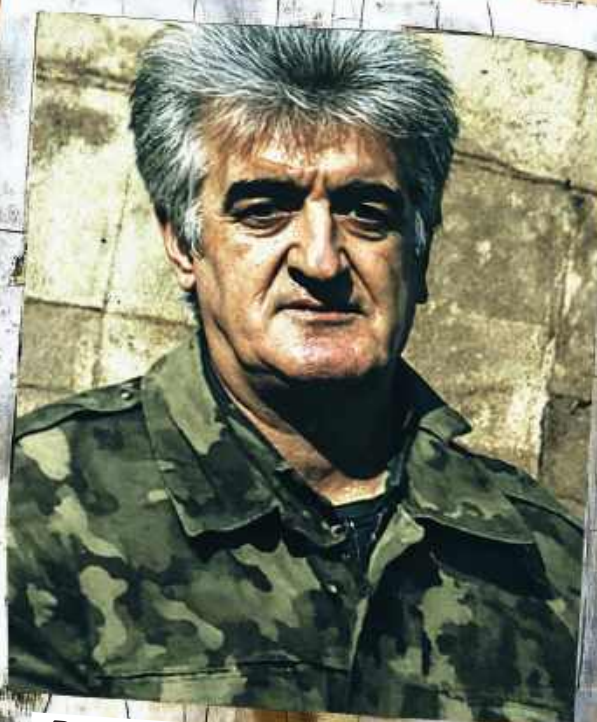

Циљ Алије Изетбеговића је била уједињена,
независна исламска Босна и Херцеговина,
али је постојала озбиљна препрека: велика
православна и католичка заједница. Међутим, између
Хрвата католика и православних Срба од Другог
светског рата постоји потпуно непремостиви повор
мржње, а муслимани и даље имају искуство
савезништва са усташама. Године 1990. такав савез
поново постаје актуелан, и то поново против Срба:
Хрвати су пут препорода НДХ видели у границама
1941. године, а муслимани прилику да елиминишу
други највећи народ са политичке сцене (па чак
и са саме карте) Босне и Херцеговине.

Управо у то време, залагањем Радована Караџића
и групе српских интелектуалаца, у Сарајеву је одржан
оснивачки конгрес Српске демократске странке (СДС)
на којем се окупило 3.000 људи. Гледајући ово,
босански Хрвати нису стајали по страни - основали
су своју странку. Под снажним утицајем Хрватске
демократске заједнице (ХДЗ) на челу са Фрањом
Туђманом, која је дошла на власт у Хрватској,
створили су њен огранак, чак и задржавши исти
назив.

Ево га са Антом Павелићем,
вођом усташа. Окупили
су се 1941. године у Загребу
и разговарали о изградњи
царине.

Радован Караџић

- Рођен је 19. јуна 1945. године код Шавника у Црној Гори. Са 15 година сели се са родитељима у Сарајево.

- Године 1971. дипломирао је на Медицинском факултету Универзитета у Сарајеву, а касније студирао у САД-у на Универзитету Колумбија. Специјализација: психијатар.

- Од 1983. до 1984. радио је у болници у предграђу Београда.

- Године 1985. у Сарајеву је осуђен на три године због финансијске малверзације и смештен у истражни затвор, одакле је убрзо пуштен одлуком суда.

- Године 1989. основао је Српску демократску странку (СДС), а 1990. постао њен први председник.

- Године 1992., када су босански муслимани започели процес отцепљења Босне и Херцеговине од Југославије, а босански Срби прогласили Српску Републику Босну и Херцеговину и најавили повлачење из БиХ да би се вратили у Југославију, постао је вођа босанских Срба и изабрани председник Српске Републике.

- Исте године, са почетком рата, формирана је Војска Српске Републике Босне и Херцеговине, скраћено ВСР БиХ, одлуком Народне скупштине Српске Републике Босне и Херцеговине.

- Године 1995., приликом заузимања Сребренице, где су се налазиле мировне снаге УН-а и цивили, наредио је блокаду муслиманских избеглица, укључујући жене и децу, и по том основу оптужен од Међународног суда за бившу Југославију у Хагу за «геноцид» муслиманског становништва.

- Године 1996. расписана је потерница.

- Године 2008. ухапшен је и изведен пред суд, није признао кривицу.

- Године 2012., упркос недостатку доказа, окончан је оптужни део суђења по 11 тачака оптужнице.

- Од 2012. до 2014. године, током изношења одбране на суђењу, у Караџићеву одбрану сведочила су 434 сведока.

- 24. марта 2016. године проглашен кривим по 10 од 11 тачака (укључујући «геноцид» у Сребреници) и осуђен на 40 година затвора.

- Жалба је 2019. године одбијена, а казна је повећана са 40 година на доживотни затвор.

- Године 2021. пребачен на захтев Велике Британије у затвор Паркхурст на острву Вајт.

У почетку су се странке Срба, Муслимана и Хрвата – СДС, СДА и ХДЗ – договориле о коалицији у интересу очувања међунационалног мира у републици и развоја демократије, али интереси странака и њихова визија «светле будућности» били су сувише различити. Целокупна политичка ситуација, у којој су СДА и ХДЗ кренуле «излазним путем», а СДС му се покушавала одупрети, није нимало допринела миру у земљи – поготово што су ситуацију пратили немири косовских Албанаца и упорне гласине о иступању Хрватске и Словеније из Федерације.

Ево, долази нова породица
оних који не желе да будемо
независна држава!
Боље да сте цркли
а не да сте се женили!

Како вас није
срамота да људима
кварите празник!

То ви нама кварите
читав живот што
уопште постојите!

БАХ!!!

На крају, као одговор на гласање Муслимана и Хрвата за суверенитет Босне и Херцеговине, Срби су формирали свој парламент и, у оквиру својих области - Источне и Старе Херцеговине, Босанске Крајине, Романије и Североисточне Босне - створили су Српску Републику Босне и Херцеговине. У земљи је успостављена двојна власт, која је, након што је референдум о независности био игнорисан од стране Срба и низа провокација (на пример, напад на српске сватове у Сарајеву), предвидљиво прерасла у рат.

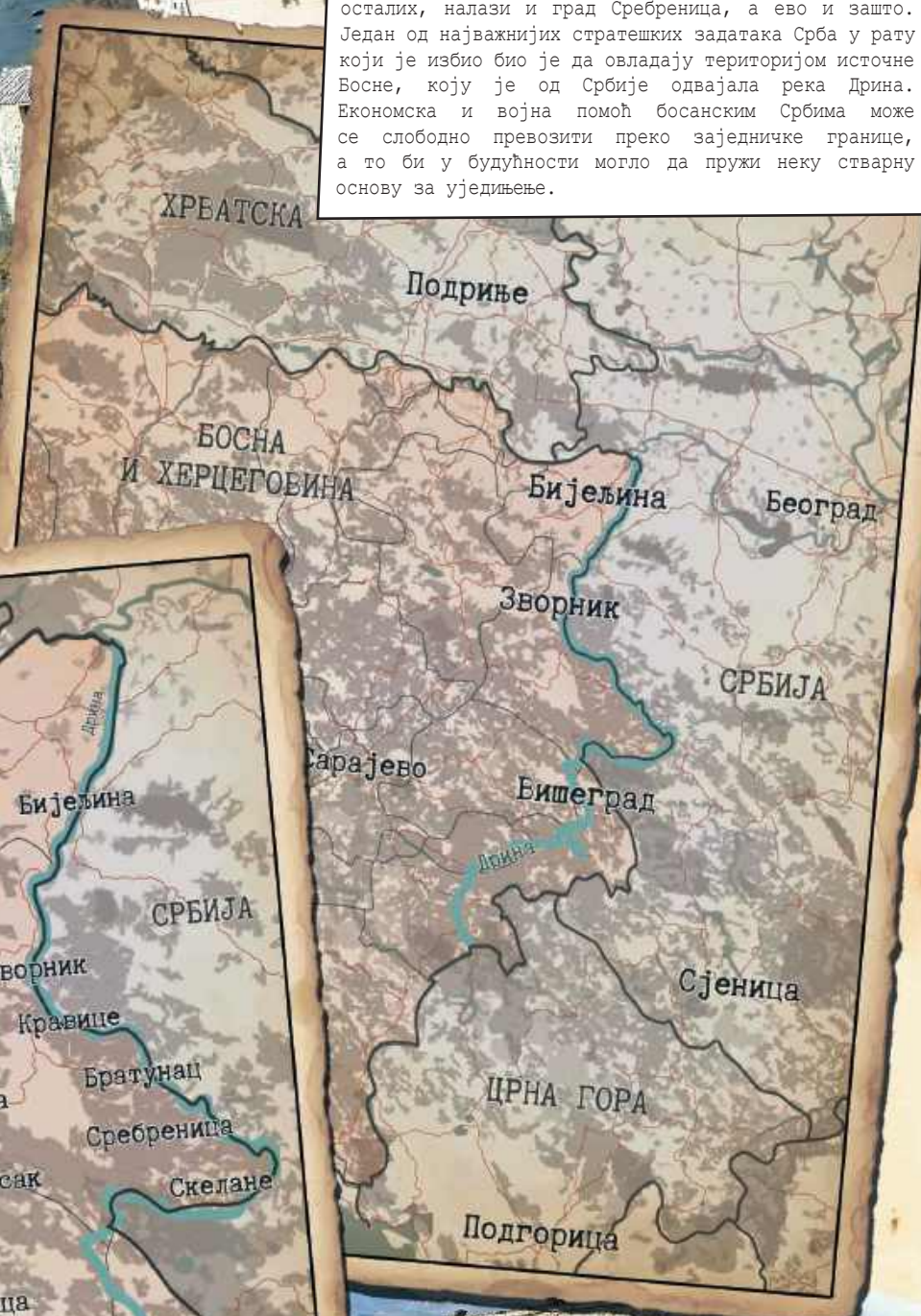

Нисам мислио
да ће мог оца удити на дан
венчања, на степеништу
цркве у коју смо ишли
породично од детињства...

У МЕЂУВРЕМЕНУ
У СРЕБРЕНИЦИ

Када су у марту 1992. почели први сукоби у Сарајеву, заострила се и ситуација у Подрињу, где се, између осталих, налази и град Сребреница, а ево и зашто. Један од најважнијих стратешких задатака Срба у рату који је избио био је да овладају територијом источне Босне, коју је од Србије одвајала река Дрина. Економска и војна помоћ босанским Србима може се слободно превозити преко заједничке границе, а то би у будућности могло да пружи неку стварну основу за уједињење.

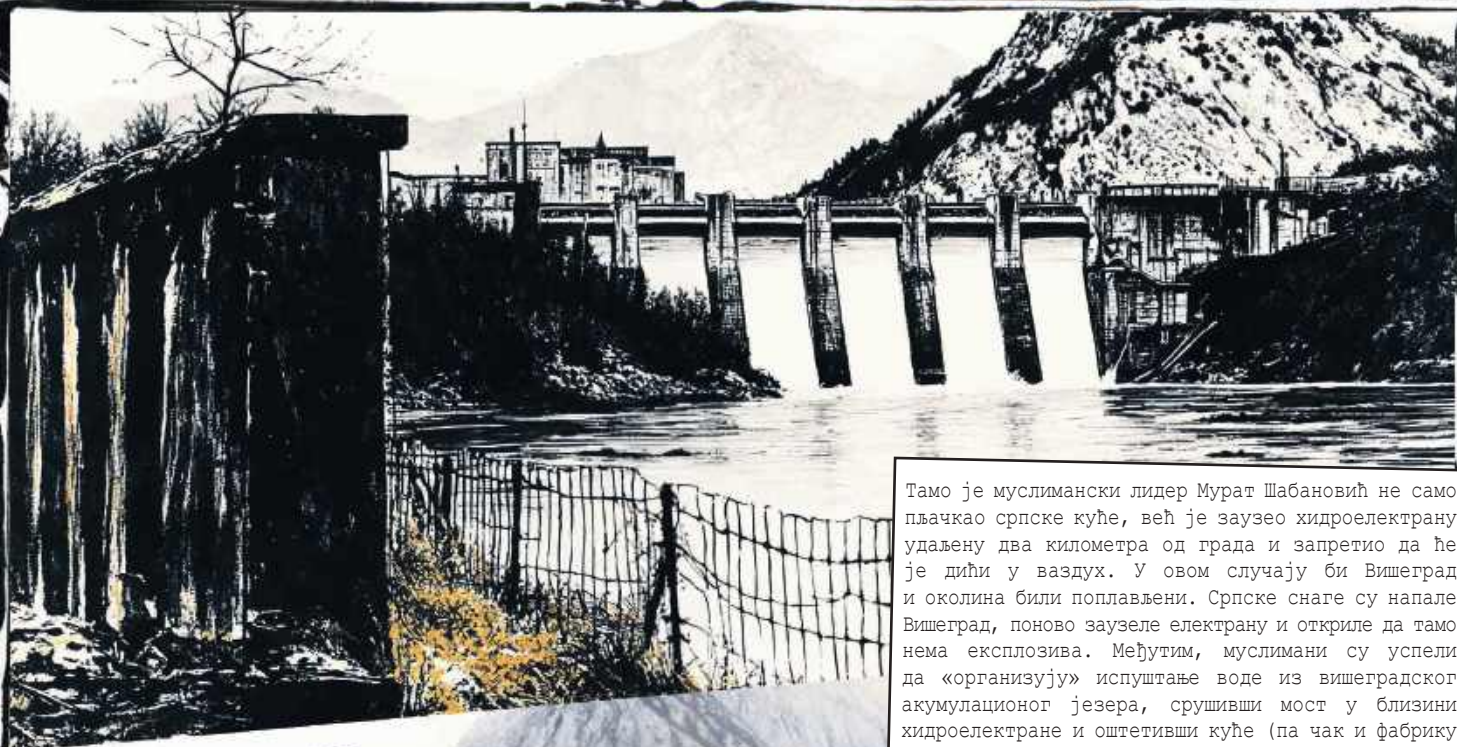

Проблем је био у томе што је у Подрињу преовладало муслиманско становништво, а жеља Срба да га контролишу неминовно је довела до сукоба који је додавао уље на већ распламасану заједничку ватру. Покушаји успостављања «етнички чистих» националних држава на територији земље били су у пуном јеку: у средњој Босни муслимани су убијали и протеривали и Србе и Хрвате, а на југу Херцеговине све три стране су се истовремено сукобиле у борби за Мостар.

У Подриђу су јединице територијалне одбране и добровољачке јединице из Србије преузеле контролу над градом Бијељина. Затим је на ред дошао Зворник, који је заузет у року од 24 сата. У овој акцији учествовала је Српска добровољачка гарда, позната као Арканови тигрови, названа по псеудониму свог команданта Жељка Ражнатовића. Истовремено са ослобођењем Зворника стигле су алармантне вести из Вишеграда.

Тамо је муслимански лидер Мурат Шабановић не само пљачкао српске куће, већ је заузео хидроелектрану удаљену два километра од града и запретио да ће је дићи у ваздух. У овом случају би Вишеград и околина били поплавлени. Српске снаге су нападе Вишеград, поново заузеле електрану и откриле да тамо нема експлозива. Међутим, муслимани су успели да «организују» испуштање воде из вишеградског акумулационог језера, срушивши мост у близини хидроелектране и оштетивши куће (па чак и фабрику бетона). Упркос жестоким борбама у појединим деловима града, непријатељ га је прилично брзо напустио. Између осталог и због гласина: «Арканови тигрови су већ близу!» Постојале су легенде о борбеној ефикасности ове јединице, борба против ње уопште није била исто што и борба са локалним становништвом, наоружаним и окупљеним у јединице територијалне одбране.

После муслимана
само потоп!

Након Зворника, Срби су постепено преузимали контролу над целом територијом општине, покушавајући да створе јединствен простор са српским заједницама градова Шековићи и Власеница. Успели су да заузму град Калесија и успоставе контролу над путним правцем Шековићи - Зворник. У то време, ово је била једина повезујућа нит између Пала код Сарајева под контролом Срба и североистока Републике Српске и Србије.

Чак и када је муслиманска територијална одбрана поново заузела Калесију, војска Срба из Босне је задржала контролу над овим коридором, упркос сталним нападима (укључујући и лукаве, као што је комбинација диверзионих напада и акција специјалних снага). До краја 1992. године српске снаге контролисале су пут Зворник - Дрињача - Братунац. Спајао је западну обалу Дрине са Каменицом. Међутим, почетком 1993. овај важан пут је враћен под муслиманску контролу уз помоћ сребреничког одреда, којим је командовао Насер Орић.

Насер Орић

- Рођен је 3. марта 1967. године у селу Поточари, општина Сребреница.
- Од 1985. до 1986. год. био је припадник јединице ЈНА за атомску, биолошку и хемијску одбрану, демобилисан у чину десетара.
- Након курсева за полицајце у саставу специјалних снага МУП-а Србије, упућен је на Косово.
- Од августа 1991. године наставио је да служи у полицији, у зиму 1991. године пребачен је у полицијску станицу Сребреница, а у пролеће 1992. године постављен је на дужност начелника полицијске станице у селу Поточари.
- 17. априла 1992. године постао је командант новоформираног одреда територијалне одбране за село Поточари, у зони одговорности одреда су била и села Ликари, Чауш, Залазје и Ажлица. Одред је трансформисан прво у одбрану целокупне општине Сребреница, а потом у формацију тзв. Армије Републике Босне и Херцеговине у Сребреници.
- 1. јула 1992. године постао је члан Војног предсједништва у Сребреници, након чега су његова овлаштења само проширена на општине Сребреница, Братунац, Власеница и Зворник.
- 1. јануара 1994. године група под командом Орића била је преименована у 8. бригаду Оперативне групе Сребреница тзв. Армије Републике Босне и Херцеговине.
- Носилац је значке «Златни љиљан» - највишег признања Штаба врховне команде тзв. Армије Републике Босне и Херцеговине.
- 12. јула 1994. године унапређен је у чин бригадног генерала.
- Отпуштен из војне службе на лични захтев у августу 1995. године.
- 10. априла 2003. године ухапшен од стране СФОР-а и изручен у Хаг, где је 11. априла у Међународном трибуналу за бившу Југославију оптужен за разарање села и градова, које није оправдано војном нуждом (укључујући Бјеловац, где је убијено 68 људи) и непредузимање мера за спречавање злостављања цивила и затвореника, што је довело до убиства.
- У априлу 2006. године ослобођен је већине оптужби и осуђен је на две године затвора због неспречавања убиства више српских заробљеника од децембра 1992. до марта 1993. године.
- 3. јула 2008. године, након поновљеног суђења, потпуно је ослобођен.
- Поново је ухапшен у октобру 2008. и 24. јуна 2009. осуђен на две године затвора због недозвољеног држања оружја и експлозива.
- 10. јуна 2015. године приведен је од стране швајцарских граничара по Интерполовој потерници, изручен Босни (али не и Србији) и 2018. године ослобођен од стране Суда БиХ за убиство тројице српских затвореника 1992. године.

Мора се рећи да су прво у Сребреници, малом граду у коме се још у доба Римског царства копало сребро, о чему су трагови до 20. века остали само у називу, локално српско и муслиманско становништво заједнички настојали да одрже мир и нормално стање. Међутим, како је регион ескалирао, радикални емисари СДА и локални огранак Муслиманске патриотске лиге формирали су оружани одред који је требало да силом одржи контролу над Сребреницом. Као одговор, јединица српске територијалне одбране и добровољци под командом председника локалне ћелије СДС-а, судије Горана Зекића, преузели су контролу над Сребреницом.

Муслиманске снаге су се повукле из града и започеле герилски рат дуж главних путева према Сребреници. Њима је командовао Насер Орић, бивши начелник полиције из Поточара. У центру Сребренице 7. маја убијено је десет Срба, а сутрадан убијен је Зекић. И док су Срби без вође нису знали шта да раде, Орић је у року од 24 сата вратио град под муслиманску контролу, «очистивши» локално српско становништво које није имало времена или није могло да побегне. Учврстивши се у Сребреници, муслиманске јединице територијалне одбране почеле су систематски упадати у српска села у околини града.

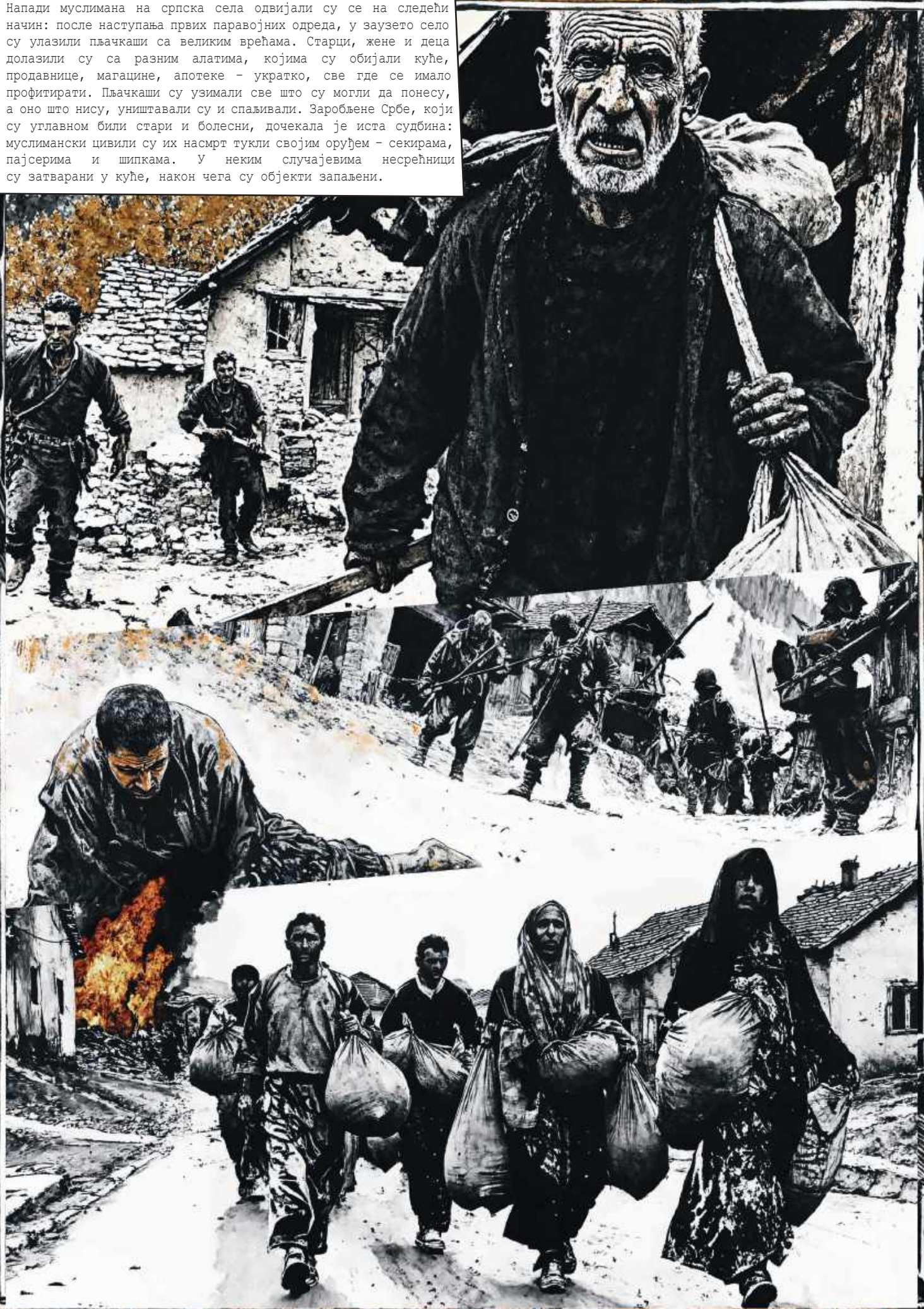

Као резултат тога, до фебруара 1993. године у зони одговорности сребреничког одреда териториалне одбране створена је јединствена слободна територија са центром у Сребреници. Обухватала је, поред готово целе територије истоимене општине, и скоро целу општину Братунац, као и делове општина Власеница и Зворник. Ово војно напредовање је пропраћено истребљењем српског становништва на територији под муслиманском контролом. У општинама Сребреница и Братунац, од 93 насеља са српским становништвом, уништено је 81, према попису из 1991. године у сребреничкој општини живело је 9.390 локалних Срба, а након напада муслимана остало је само 860.

Нисмо били спремни за рат.
Морали смо да кренемо у нападе
да бисмо добили оружје и муницију.
Напади су вршени углавном на југ,
пошто су Срби ту били слаби...

Други важан фактор била
је храна. Требало је да набавимо
храну, јер је са нама било много
избеглица из Зворника, Братунца,
Рогатице и Хан Пјеска...

Напади муслимана на српска села одвијали су се на следећи начин: после наступања првих паравојних одреда, у заузето село су улазили пљачкаши са великим врећама. Старци, жене и деца долазили су са разним алатима, којима су обијали куће, продавнице, магацине, апотеке – укратко, све где се имало профитирати. Пљачкаши су узимали све што су могли да понесу, а оно што нису, уништавали су и спаљивали. Заробљене Србе, који су углавном били стари и болесни, дочекала је иста судбина: муслимански цивили су их насмрт тукли својим оруђем – секирама, пајсерима и шипкама. У неким случајевима несрећници су затварани у куће, након чега су објекти запаљени.

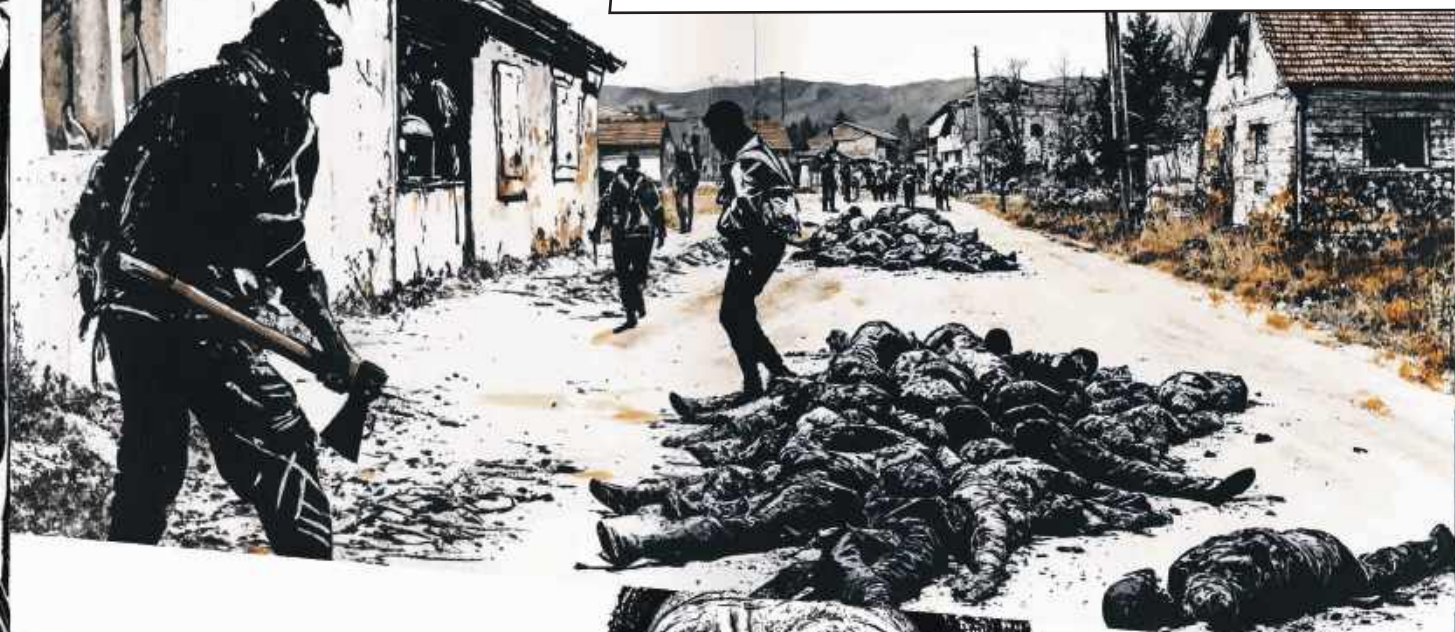

Тако су 7. јануара 1993. муслимани напали велико српско село Кравицу: баш за време божићне трпезе упали су у куће и масакрирали читаве породице. Тог дана, названог «Крвави Божић», убијено је 49 људи, 82 је рањено, а још седам особа је нестало и до данас није пронађено. Све што је могло да се однесе (по речима мештана, чак и печење, традиционално српско божићно јело), муслимани су понели са собом, а село су спалили.

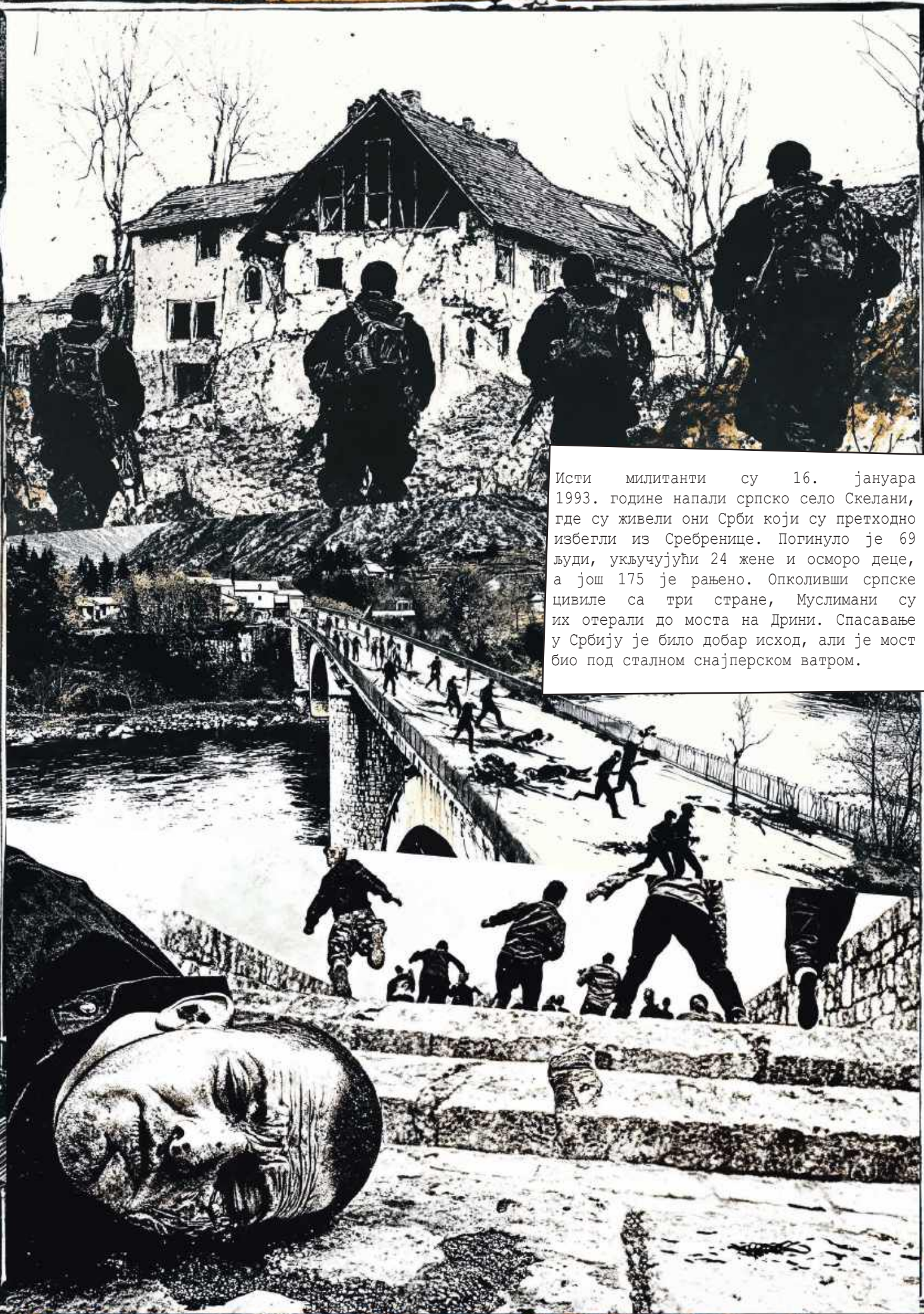
Овај напад, као и све своје «подвиге», одред Насера Орића снимио је видео камером, о чему сведоче новинари Вашингтон поста, којима се командант хвалио својом колекцијом «кућних снимака». А 2022. године, чланица «Мајки Сребренице», Фадила Мујић, говорила је на телевизији о томе како је лично учествовала у «Крвавом Божићу», где су масакрирани цивили (најмлађа жртва је имала четири године).

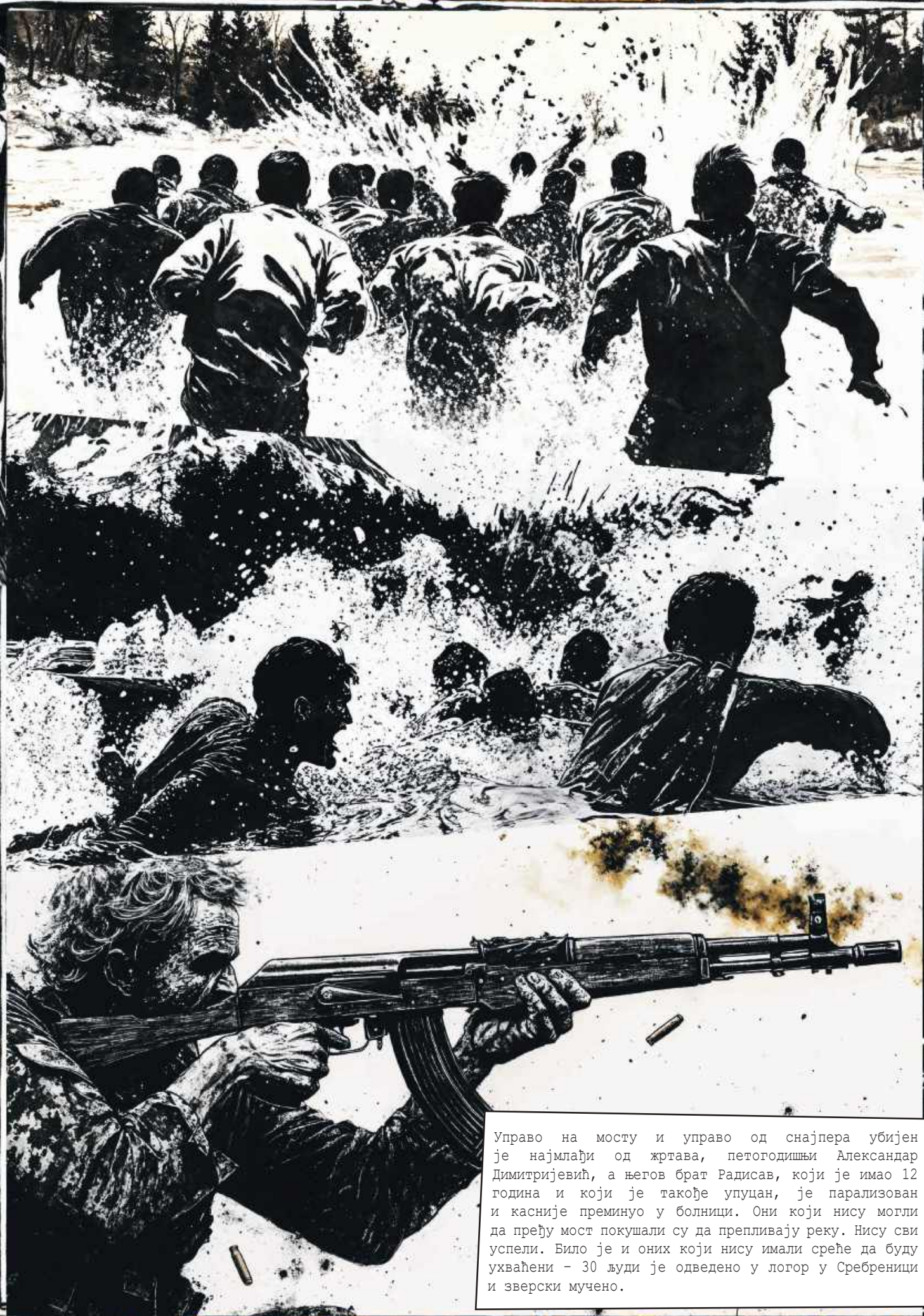
♪Ко иде за Божић
у Кравицу...♪

Шта заједничко имају ове две приче? За злочине над цивилима нико није сносио одговорност: истом Орићу суђено је само за непредузимање мера за спречавање убиства неколико српских заробљеника (и потом потпуно ослобођен), као и за недозвољено поседовање оружја и експлозива.

Исти милитанти су 16. јануара 1993. године напали српско село Склани, где су живели они Срби који су претходно избегли из Сребренице. Погинуло је 69 људи, укључујући 24 жене и осморо деце, а још 175 је рањено. Опколивши српске цивиле са три стране, Муслимани су их отерали до моста на Дрини. Спасовање у Србију је било добар исход, али је мост био под сталном снајперском ватром.

Управо на мосту и управо од снајпера убијен је најмлађи од жртава, петогодишњи Александар Димитријевић, а његов брат Радисав, који је имао 12 година и који је такође упуцао, је парализован и касније преминуо у болници. Они који нису могли да пређу мост покушали су да препливају реку. Нису сви успели. Било је и оних који нису имали среће да буду ухваћени - 30 људи је одведено у логор у Сребреници и зверски мучено.

ТУЖАН ПОВРАТАК

Напади на Кравицу, Скелани и оближња српска села у јануару 1993. године били су посљедња успешна муслиманска офанзива на подручју Сребренице. Управо у ово време спремале су се прве операције новоформираних јединица Војске Републике Српске, а већ у првим месецима 1993. овде је почела моћна контраофанзива дела Дринског корпуса појачаног резервом Главног штаба ВРС. Тако је дошло до неочекиваног протеривања Муслимана са највеће територије коју су успели да заузму. А Срби, који су се у рано пролеће вратили у своја родна села, затекли су тужну слику огромних разарања. Опљачкане су и/или спаљене куће, помоћне зграде, торове за стоку и живину. Али то није било најгоре.

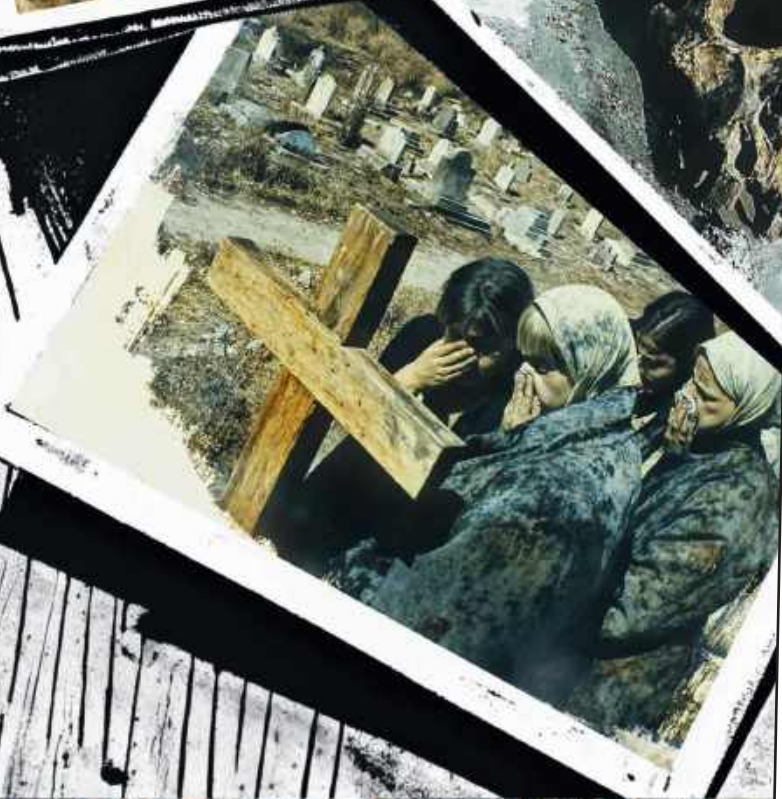

Од априла 1992. до априла 1993. године убијено је више од хиљаду људи српске националности, од чега је више од 300 људи убијено ножевима или спаљено.

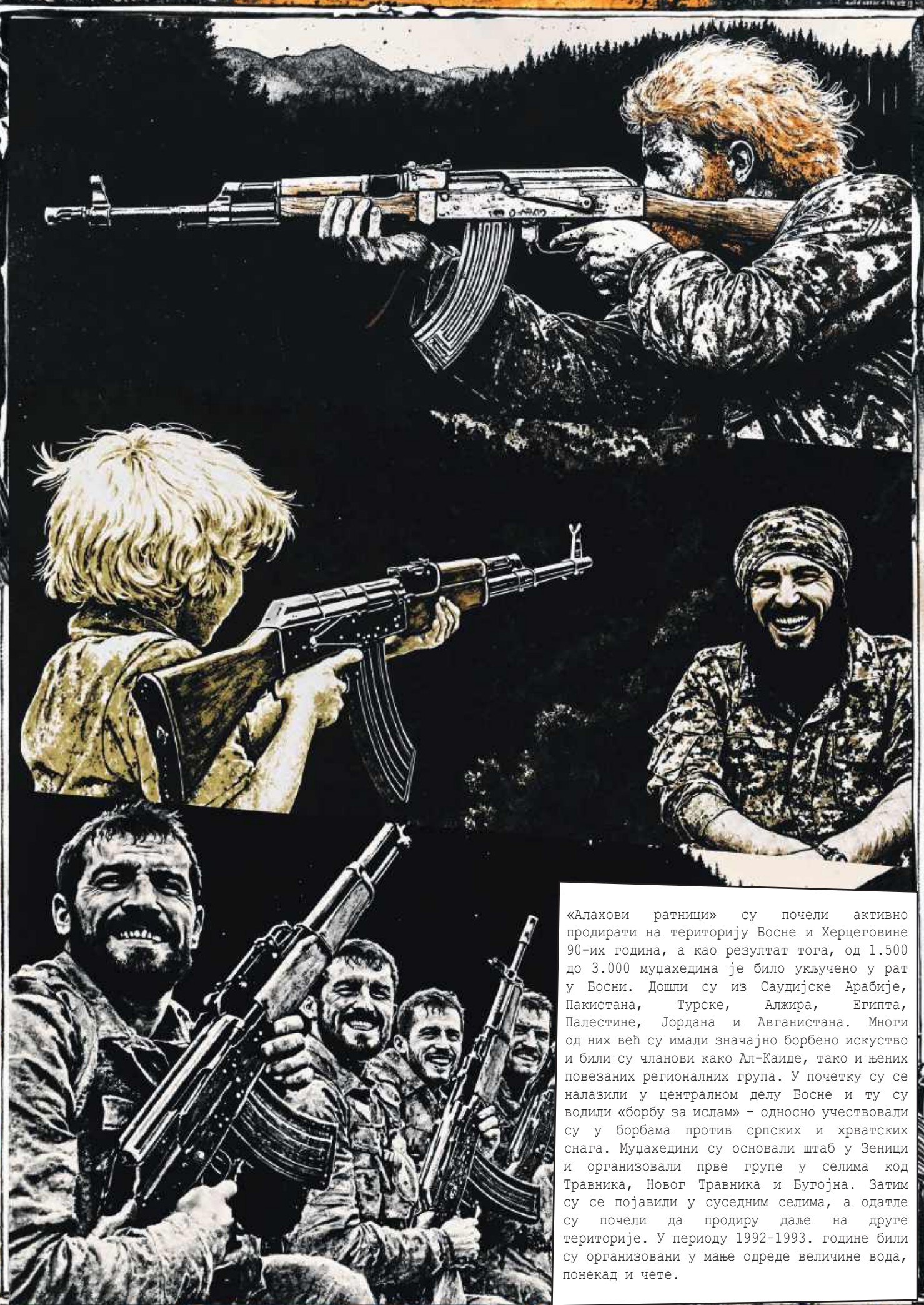

На згариштима неких спаљених кућа пронађени су угљенисани људски остаци. Тако је било у Гниони, Бабуљцима, Осредку, Руповом Брду, Ратковићима, Магашећима, Штедеру, Подравању и Гуњацима. У Брежанима је у својим домовима изгорело седам особа, међу којима и старији брачни пар – муж није могао да остави слепо жену, па су заједно умрли. А у селу Кушићи су се обрачунали са породицом: отац породице је одведен у двориште и жив спаљен, жене – мајка и ћерка – убијене су у подруму, а један од два сина је заробљен и нико га више није видео. Преживео је само син, који у тренутку напада није био код куће. Заједно са неколико мештана, три дана се крио на језеру пре него што је прешао преко Дрине на територију Србије.

Мајку и сестру Митру су убили у подруму куће, отац је жив спаљен у дворишту, а брат Мићо је негде одведен; сигуран сам да је и он убијен. Како сам преживео? Нисам био код куће.

У фебруару и марту откривено је и отворено седам масовних гробница Срба које су муслимани направили након напада на села. Три у Глођанском Брду и још четири у Козјаку, Трешњици, Маскалића потоку и Широком путу у општини Зворник. Нису сва тела идентификована. Многи су пронађени без глава, често су пронађена мушка тела са одсеченим гениталијама, а неки од остатака су били одвојени делови. Међу овим деловима било је лобања са ексерима или металним шиљцима у њима. Одређени број тела имао је ланце на рукама и ногама, а нека тела су била угљенисана. Међутим, само три жртве су убијене ватреним оружјем. Смрт осталих је највероватније била дужа и болнија. Овакву окупност према пре свега цивилима могли би објаснити, између осталог, присуство страних добровољаца муџахедина под Орићевом командом.

«Алахови ратници» су почели активно продирати на територију Босне и Херцеговине 90-их година, а као резултат тога, од 1.500 до 3.000 муџахедина је било укључено у рат у Босни. Дошли су из Саудијске Арабије, Пакистана, Турске, Алжира, Египта, Палестине, Јордана и Авганистана. Многи од них већ су имали значајно борбено искуство и били су чланови како Ал-Каиде, тако и њених повезаних регионалних група. У почетку су се налазили у централном делу Босне и ту су водили «борбу за ислам» – односно учествовали су у борбама против српских и хрватских снага. Муџахедини су основали штаб у Зеници и организовали прве групе у селима код Травника, Новог Травника и Бугојна. Затим су се појавили у суседним селима, а одатле су почели да продиру даље на друге територије. У периоду 1992-1993. године били су организовани у мање одреде величине вода, понекад и чете.

*Пошто су жртве постале
не само војна лица, већ и цивили,
не чуди што су муџахедини убрзо
изазвали панику међу људима.*

Присуство ових «ратника» и њихове методе борбе постали су широко познати 1992. године. Двадесет пет муџахедина из Саудијске Арабије, ветерана рата у Авганистану, борило се са српским снагама за висове Црног Врха. Крајем октобра прво су успели да истисну српску чету са положаја, али су се онда нашли у окружењу српских трупа, изгубивши шест припадника. Муџахедини су оставили тела неколико њих на својим положајима.

На телима су пронађене фотографије тројице српских војника заробљених у борбама на овој висини. Благоју Благојевићу (1948), Ненаду Петковићу (1971) и Браниславу Ђурићу (1952) из Теслића муџахедини су одсјекли главе. И нису их само масакрирали, већ су се ругали и фотографисали, стојећи ногама на лешевима убијених заробљеника. Мора се рећи да такве одмазде нису вршене само против војника и мушкараца. Међутим, нажалост, нису их увек изводили искључиво муџахедини. Али дали су одређени тон.

Мајка је молила да јој се врати син,
жив или мртав... Тада су већ сви
схватили да је дечак највероватније
погинуо. Али нико није замишљао
да је овако умро...

У јулу 1992. године, породица 11-годишњег Слободана Стојановића, као и многе друге, побегла је од муслиманских рација из села Доња Каменица напаћене општине Зворник. Тек када су дошли на територију коју су контролисали Срби дечак и његови родитељи су се сетили: у селу је остао њихов пас Леси, којег су у општој паници и збрци сви заборавили да одведу. Слободан је одлучио да се врати по пса, кришом је побегао и нестао. Неуспешна потрага је настављена годину дана, током којих је било покушаја преговора са Муслиманима и захтева снагама УН-а. Тело дечака пронађено је по повратку, у лето 1993. године, и страшно унакажено. Био је брутално мучен пре него што је упуцан у главу из непосредне близине: на телу су му биле многобројне ране, одсечено уво и ножни прсти, избијено шест зуба на горњој вилици, сломљене руке, стомак био је растрган са резovima направљеним у облику православног крста.

Врло брзо се сазнало ко је мучио и убио дечака: мештанка, Албанка, Елфета Весели и командант диверзантског одреда Команде здружених јединица Липље, Сакиб Халиловић. Овим људима нико није судио 25 година, до 2017. године. Тада је, коначно, покренут кривични поступак у Босни и Херцеговини, а Весели је изручена из Швајцарске, где је живела мирно, не скривајући се. Наравно, после толико година било је много теже прикупити исказе од сведока него на почетку. Као резултат тога, у потпуности је доказана само кривица Весели, те је она 2019. осуђена на 10 година затвора (узимајући у обзир притвор од 2017. године). А командант Халиловић, у чијем одреду је, према исказима неких сведока, била и Весели, ослобођен је оптужби. Суд је одлучио да нема довољно доказа да је Халиловић имао везе са смрћу дечака или да је знао о томе.

ШТА СУ
ДОНЕЛИ
ТАМО?

Храну и вакцине...

Наравно,
ту смо здијени једни
на друге, па се раздолимо...
И, као и увек,
нема довољно вакцина
за све...

Сведочила је да су Срби
убијали цивиле – старце, жене, децу.
Отишла је и даље, појашњавајући да су
Срби обично крлати Муслимане...
Отварање масовних гробница показало
је супротно. Али истина није била
потребна ни тада ни сада...

А шта је било
потребно?

Потребан је био разлог за војну
интервенцију. Да би се то постигло,
једна страна је морала бити представљена
као жртва, а друга као агресор. Војни успеси
Срба 1993. године окренули су се против
њих и те битке заувек претворили
у «геноцид цивила». Управо тако је
то представљено светској заједници.

Српска офанзива почетком фебруара 1993. године засијала је панику међу Муслиманима Подриња, како међу припадницима паравојних формација, тако и међу цивилима. Овај страх је био оправдан, с обзиром на све што се дешавало у српским селима. У то време Муслимани су нашли заштитника у Уједињеним нацијама. Чим су Срби потпуно поразили и потиснули муслиманске снаге у центар града Сребренице, а истовремено изоловали неке од њих у енклави Жепа, УН су започеле операцију спасавања муслиманских снага од коначног пораза. Тада је почела кампања да се Муслимани светској заједници представљају не као пуноправни учесници у непријатељствима, већ искључиво као жртве српског терора.

Високи комесар УН за избеглице придружио се снажној медијској кампањи земаља чланица НАТО-а, која је ширила срцепарајуће слике невиних, напуштених и гладних људи, лишених склоништа, хлеба и лекова. Садако Огата је за часопис Тајмс говорила о српским злочинима над муслиманским становништвом. Причу су преузеле и прошириле познате међународне хуманитарне организације (на пример, Лекари без граница). То је омогућило да се повећа снабдевање Муслимана са хуманитарном помоћи.

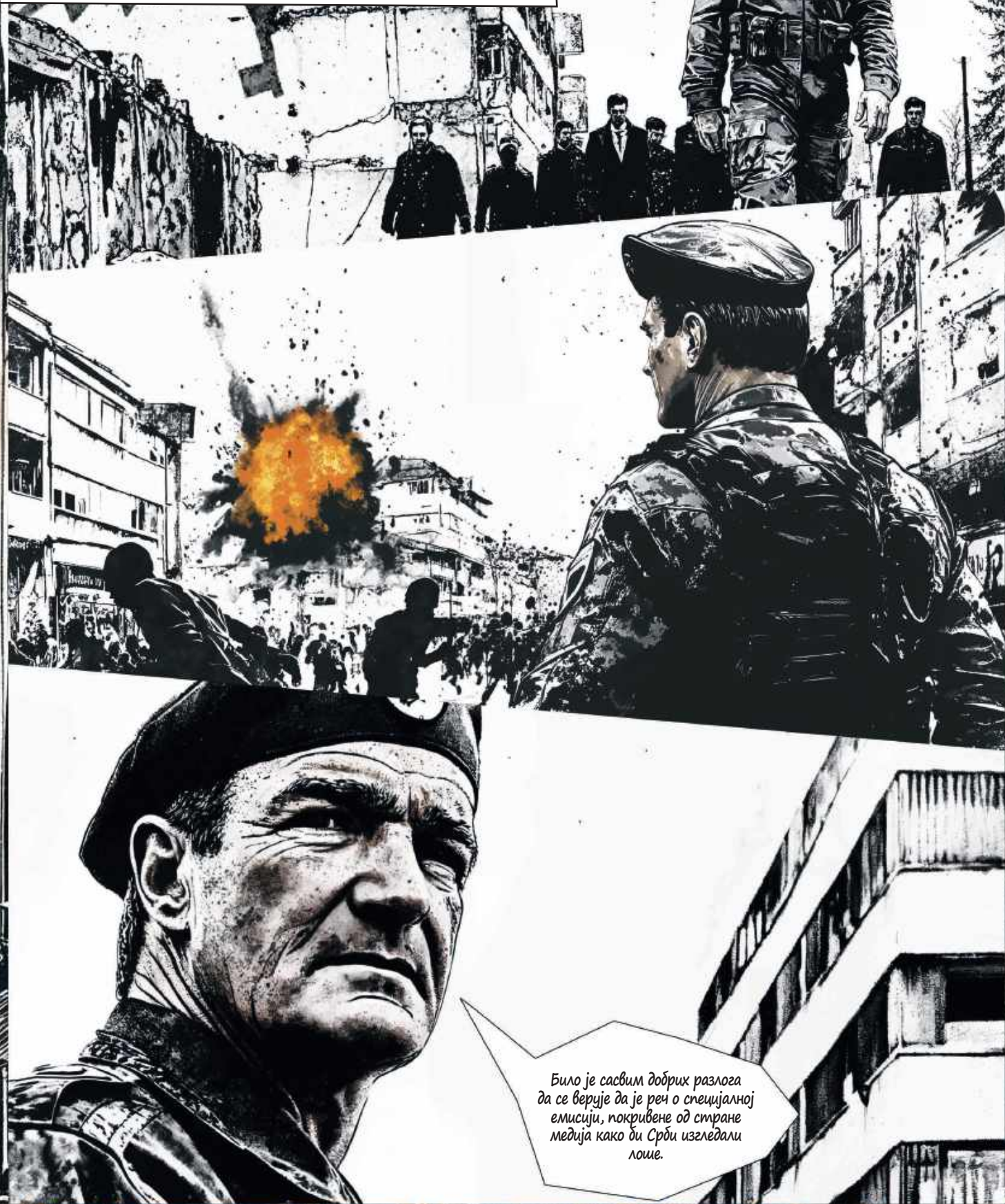

Јесу јаки лекови!

Није се, међутим, говорило толико о хуманитарној помоћи (иако је она била потребна и Муслиманима, који су изгубили могућност да пљачкају српска села), колико о оружју и муницији. Након неколико случајева откривања таквог терета, појавио се план да се избегне контрола садржаја терета УН-а од стране српских војних и цивилних власти. Поред доставе хуманитарне помоћи возилима уз пратњу конвоја, од краја фебруара 1993. године организована је и достава војним авионима под називом «Падобран». Формални разлог су били снежни наноси и непроходни путеви, али се такво снабдевање наставило и након отапања снега.

Мора се рећи да је до тада већ био смењен начелник штаба мировних снага УН-а (УНПРОФОР), канадски генерал Луис Макензи. Он је заслужан за могућност отварања сарајевског аеродрома Бутмир, што је озбиљно ублажило ситуацију у граду. Макензи је, међутим, предобро разумео мотивацију босанских Муслимана и жељу њиховог лидера Изетбеговића да ствари прогура до велике међународне интервенције. Сам генерал је био противник ове идеје, активно је водио кампању против тога код западних лидера и инсистирао на поштовању ембарга на снабдевање БиХ оружјем и муницијом. Након Макензијеве оставке, променио се и сам принцип деловања мировних снага у региону, а до маја 1993. године створене су тзв. «зоне безбедности» на подручју градова Сарајева, Сребренице, Тузле, Жепе, Горажде и Бихаћа, где су се налазиле снаге УНПРОФОР-а.

Било је сасвим добрих разлога да се верује да је реч о специјалној емисији, покривене од стране медија како би Срби изгледали лоше.

«ДЕМИЛИТАРИЗАЦИЈА»
ПРЕМА СТАНДАРДИМА
УН-А

На дан када је Савет безбедности УН-а усвојио Резолуцију 819, којом је Сребреница проглашена заштићеном зоном, председник Републике Српске Радован Караџић издао је наредбу о обустави свих војних операција Војске Републике Српске у и око Сребренице. Следећег дана, 17. априла 1993. године, у град је ушао један одред канадског УНПРОФОР-а, који су чиниле 143 особе. Српска страна је јасно показала поштовање резолуције и жељу да сарађује са снагама УН-а у спровођењу њених одредби. Дошло је до размене заробљеника између Срба и Муслимана.

Осим тога, Срби су, као гест добре воље, дозволили муслиманима да хеликоптером евакуишу око 500 људи на лечење. Муслимани су вратили на свој начин: на два места – код места Моњевићи и код планине Кварц – убили су шест српских војника из заседе, а неколико ранили. Али ни након овога командант Главног штаба ВРС генерал Ратко Младић није променио своју ранију одлуку, а муслимани са подручја Сребренице су наставили да слободно евакуишу своје рањене и болесне – како војнике, тако и цивиле.

Не видим потребу да УНПРОФОР учествује у тражењу оружја од куће до куће. Делегација Савета безбедности која долази у посету вас ће без сумње обавестити о преовлађујућем мишљењу неколико земаља чланица да УНПРОФОР не може бити претерано активан у разоружавању жртава.

Занимљив детаљ: муслиманске снаге у Сребреници нису разоружане јер је ова одлука саопштена команданту УНПРОФОР-а, генерал-пуковнику Ларс-Ерику Валгрону, преко генералног секретара УН-а Кофија Анана. Одлуком «неколико земаља чланица» УН-а директно су прекршене претходне резолуције Организације, а муслиманске оружане снаге у Сребреници су задржане. Војне снаге, наравно, нису били заинтересоване за стварање комисије која би пратила процес разоружања и нису имали жељу да забране ношење и употребу оружја у граду под заштитом УН-а.

Штавише, у актуелним условима нико није спречавао муслимане да излазе из заштићене зоне и поново нападају околна српска села. Ова пракса једностране демилитаризације касније је примењена и у другим зонама које су узете под окриље УН-а – Жепа, Сарајево, Горажде, Бихаћ. Али вратимо се Сребреници. Даље је било само горе: територија заштићене зоне града почела је да се шири и покрива 150 квадратних километара. Зачудо, у њему је било више од 20 српских села. И на целој овој територији Србима је било забрањено да користе оружје, а муслиманима је, напротив, било дозвољено да га користе по сопственом нахођењу.

Ћићевци, Гостиљ, Мала Даљегошта,
Међе, Моћковићи, Осредак, Овади, Постоље,
Подравање, Прибидоли, Пустулићи,
Радошевићи, Ратковићи, Виогор, Радовчићи,
Сасе, Пирићи, Јаглићи, Бљечева, Загони,
Запоље – све су то српска села,
али из неког разлога су проглашени
делом муслиманске зоне.

УН нису учиниле ништа
да заштите цивиле, а сами Срби
су били ограничени резолуцијом и нису
могли да заштите своје. Ово није
могло дуго да траје. Сада је јасно
да је ово била провокација...

Канадски мировњаци који су били у Сребреници нису ометали муслиманске нападе, али су оставили занимљиве доказе у материјалима мисије. На пример, приметили су да ће «испуњавање муслиманских захтева бити главна препрека у било каквим мировним преговорима», а мир се не може постићи «ако спољне стране наставе да подстичу муслимане да буду захтевни и нефлексибилни у преговорима». У фебруару 1994. у Сребреницу је стигла холандска јединица УНПРОФОР-а. Ова смена није ништа променила за Муслимане – у мисији су бележили, али ни на који начин нису спречили рације на села и нападе на војнике Републике Српске. У вези са овим последњим, у мисији су приметили: «Операције јединица Војске Републике Српске имале су за циљ одржавање статуса кво и заштиту становништва Срба из Босне у енклави од напада тзв. АБиХ који су долазили из енклаве».

Неуспех хуманитарне мисије УН-а је био очигледан: до краја 1993. године ефикасност снабдевања је значајно опала, а хуманитарне помоћи једноставно није било довољно за 80% становништва. Јединице УН у «демилитаризованим» зонама често су се нашле под опсадом: поред наоружаних припадника паравојних формација, могли су да буду блокирани и од цивила који су присуство мировних снага сматрали гаранцијом своје безбедности. У контексту ове кризе и све већег утицаја Сједињених Држава у Организацији, мешање у унутрашње босанске ствари постајало је све активније. Секретаријат Савета безбедности УН-а почео је да заташкава извештаје о српским жртвама, док је страдање Муслимана било додатно појачано повећаним бројем жртава. Овај фалсификат је довео до истих последица: на иницијативу западних земаља (пре свега САД, као и Француске и Велике Британије), УН су доносиле све више нових резолуција са казним мерама против «крволочних» Срба.

А шта је
са разоружањем?

Хајде, покушај, понуди
им да предају наоружање!
Знаш, понекад сам се овде
осећао као затвореник. Има
их много више, и они су боље
наоружани од нас.

У колони скоро
да нема возила
са храном...

Да ли су већ
поделили лекове?

Чуо сам да
четници пљачкају
конвоје и већину возила
задржавају за себе...

А ја сам чуо
да у друге зоне доносе
више, а нама доносе
остатке...

Док цели свет гледа
Сарајево, за нас нико
не брине! Чак ни новинари
нису долазили код нас...

Напад који су извели
припадници паравојних формација
на Вишњицу била је кап која је прелила чашу.
Команда Срба из Босне, предвођена Ратком
Младићем, одлучила је да делује и врати
Сребреницу у пређашње контуре
како би се издегли стални минобацачки
напади и напади на српска села.

Под пажљивом заштитом УН-а, у самој Сребреници нагомилаало се више од десет хиљада Муслимана, од којих је само 2.000 староседелаца. Многима је недостајало хране и лекова због пропасти хуманитарне мисије УН-а, а нису заборављени ни стари начини набавке неопходних залиха. Истовремено, задржавање града имало је огроман геополитички значај – уосталом, Сребреница, Жепи и Горажде су остала једина «острва» под муслиманском контролом у долини Дрине у источној Босни.

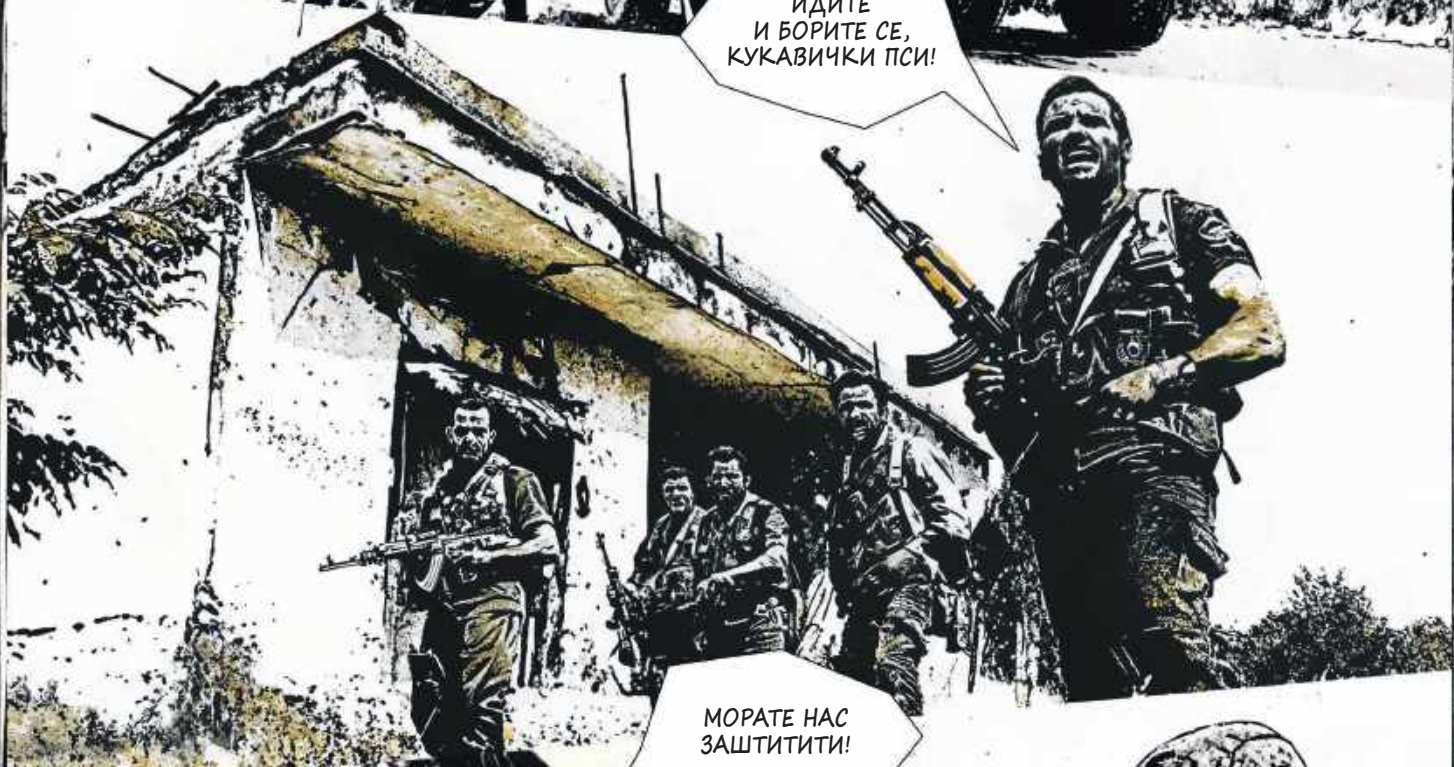
Муслимани нису бранили Сребреницу. Борбено најспремније јединице пробиле су се до Тузле, где су по доласку уприличене свечане смотре са Орићем и Изетбеговићем. А Срби су урадили оно што би у овој ситуацији урадила свака друга војска: ушли су у напуштени град.

Учестали напади које су изводиле паравојне формације из Сребренице приморали су српску команду да покуша силом да истисне муслиманске јединице из широког руралног подручја и смање енклаву на величину која је одобрена у априлу 1993. године, када је град проглашен «заштићеном зоном». У случају успеха, то би омогућило контролу кретања војних снага и заштиту српског становништва. Није било говора о заузимању града и потпуном протеривању муслиманског становништва одатле, штавише, ниједна верзија плана ВРС под називом «Криваја-95» није предвиђала повлачење 28. дивизије тзв. АРБиХ из Сребренице и улазак трупа Републике Српске у овај град.

ИДИТЕ
И БОРИТЕ СЕ,
КУКАВИЧКИ ПСИ!

МОРАТЕ НАС
ЗАШТИТИТИ!

Ми смо ту
да заштитимо цивиле,
а шта можемо
на осматрачници
против тенка?

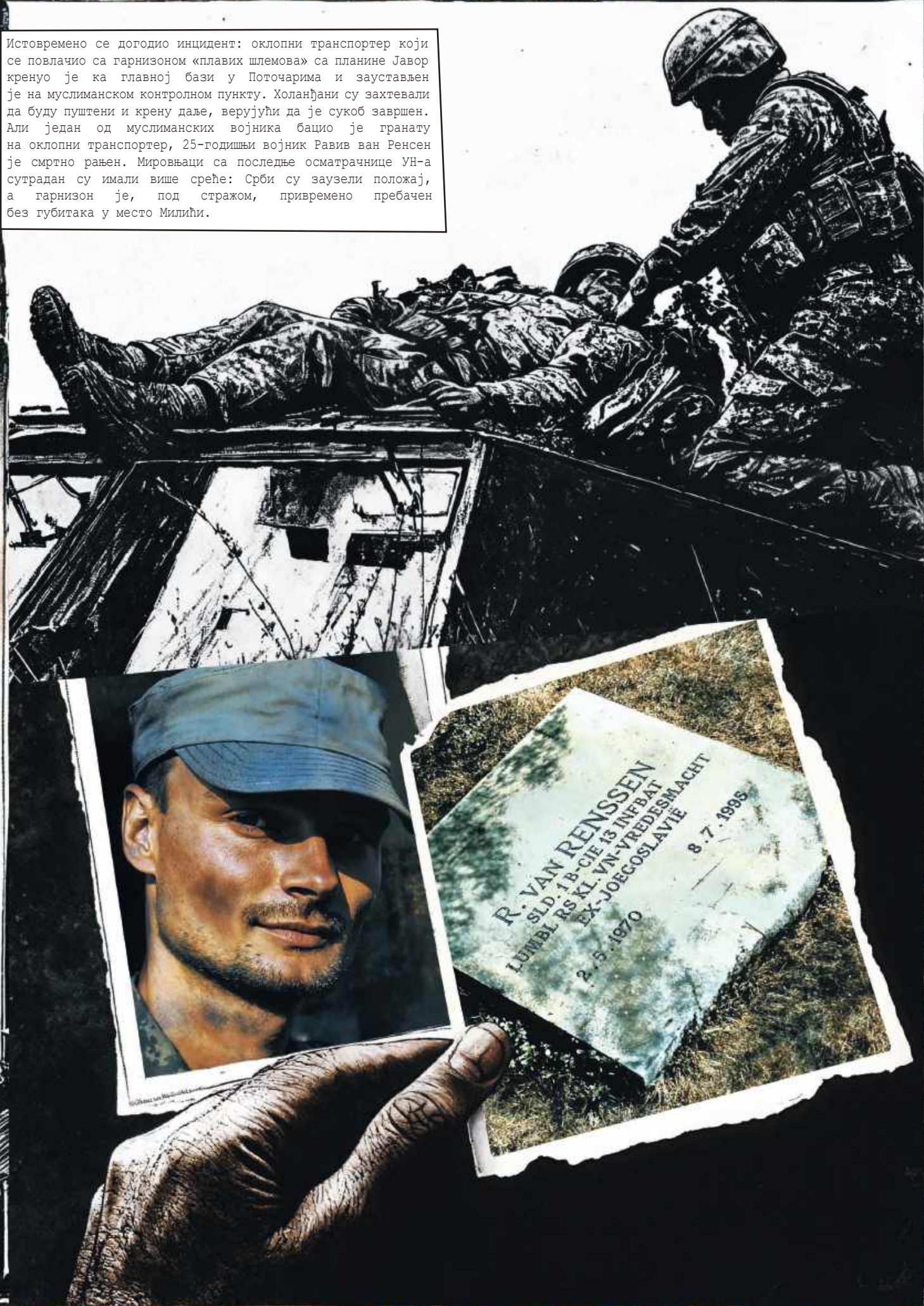

ПУСТИТЕ НАС ДА
ПРОЂЕМО ОДМАХ!

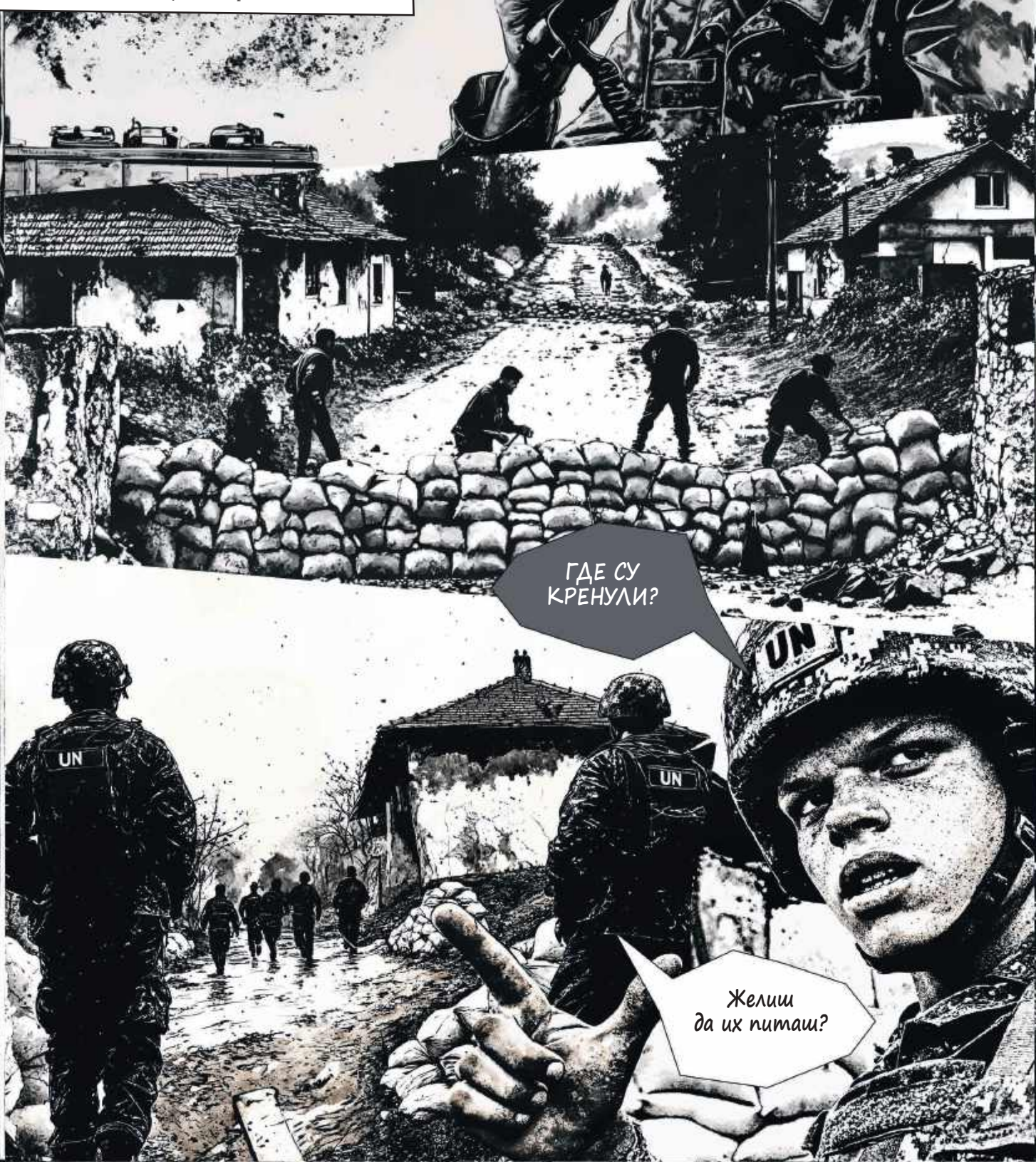
Јединице 28. дивизије које су браниле Сребреницу имале су бројчану надмоћ над српским трупама, али нису имале тешку технику и довољно муниције. Међутим, све што је било на располагању могло је да се користи за одбрану и градску борбу, уз 30 оклопних транспортера, као и противтенковске ракете и минобацаче холандских мировних снага. Мировњаци су, иначе, први направили узбуну 6. јула 1995. године, када су Срби почели да гранатирају положаје 28. дивизије на планини Јавор у југоисточном делу енклаве. До 8. јула, мировњаци на најближим осматрачницама, видећи да се одвија офанзива оклопних транспортера и не добивши подршку команде УНПРОФОР-а у Сарајеву, почели су да се повлаче са својих положаја.

Истовремено се догодио инцидент: оклопни транспортер који се повлачио са гарнизоним «плавих шлемова» са планине Јавор кренуо је ка главној бази у Поточарима и заустављен је на муслиманском контролном пункту. Холанђани су захтевали да буду пуштени и крену даље, верујући да је сукоб завршен. Али један од муслиманских војника бацио је гранату на оклопни транспортер, 25-годишњи војник Равив ван Ренсен је смртно рањен. Мировњаци са последње осматрачнице УН-а сутрадан су имали више среће: Срби су заузели положај, а гарнизон је, под стражом, привремено пребачен без губитака у место Милићи.

Командант холандског мировног батаљона, пуковник Томас Кареманс, после својих извештаја о тренутној ситуацији, узалуд је чекао ваздушне ударе НАТО-а: они се никада нису десили ни 9. ни 10. јула. Муслимани су почели да успостављају одбрамбене положаје на најјужнијој ивици Сребренице, док су Срби опрезно напредовали на север. У ноћи 11. јула муслиманске јединице су изненада почеле да напуштају своје положаје, не чекајући војни сукоб. Ујутру 11. јула јединице ВРС су већ биле на километар од центра града, а борбено најспремније јединице 28. дивизије брзо су се повукле у северни део енклаве. Са њима и иза њих следиле су гомиле избеглица у нади да ће наћи уточиште у бази Холандског батаљона у Поточарима.

ПОТОЧАРИ

Приликом повлачења дошло је до више окршаја између група муслиманских војника тзв. Армије РБиХ, а у поподневним сатима истог дана српске јединице су ушле у празан град и заузеле га. Снага тзв. Армије РБиХ тамо практично није било: у борбама је погинуло 9 људи, а 30 је рањено. За неколико дана решено је питање са избеглицама и мировњацима у Поточарима: Влада Републике Српске издвојила је 50 аутобуса за евакуацију цивила. Евакуација је извршена заједно са конвојем мировних снага. Штавише, пуковник Кареманс и даље инсистира да никада није био сведок како су Срби одводили мушкарце из Сребренице. Првог дана у Кладањ је превезено 4.000 људи. Евакуација је настављена и наредних дана. УН су 14. јула у Сребреницу испоручиле 30.000 литара неопходног горива чиме су Србима надокнадили трошкове евакуације, а 15. јула ВРС је ослободила све заробљене мировњаке – било их је 55.

ЖРТВЕ СРЕБРЕНИЦЕ –
КО СУ ОНЕ?

Посматрачи УН-а, који су у енклаву стигли када је почела евакуација, пажљиво су, заједно са представницима Црвеног крста, пратили проверу мушкараца за умешаност у ратне злочине.

Одакле онда 8.000 мртвих? Нису могли бити тајно стрељани негде иза ћошка у толиком броју.

Борбено најспремније јединице 28. дивизије, заједно са одређеним бројем избеглица, кренуле су 11. јула не у Поточаре, већ у село Шушњари. Тако су «нестали са радара» и мировњака, и Срба. Када су се сви окупили, одлучено је да се крене напред и пробије се до Тузле. Напред је ишла 284. лака бригада, а за њом јединице 283. бригаде, заједно са избеглицама и цивилним представницима сребреничких Муслимана. На крају колоне која се развукла на десетак километара ишле су јединице 282. бригаде. Пут није био кратак, али је његов почетак био миран. Срби су претпоставили да су се муслиманске јединице нагомилале у југозападном делу енклаве и упорно су претраживале то подручје, покушавајући да их тамо пронађу.

У Поточаре су побегли цивили којима је савест мање-више била чиста – вероватно нису учествовали у рацијама чак ни у улози пљачкаша. Али јединице 28. дивизије и избеглице, које нису баш рачунале на попустљивост, изабрале су други пут...

Када су се делови муслиманских формација неочекивано «нашли» ван енклаве, Срби су се озбиљно забринули, мислећи да би циљ могао бити заузимање Братунца или Зворника. Команда Дринског корпуса ВРС хитно је послала јединице за пресретање. Уследио је први сукоб који се догодио између села Каменица и Коњевић Поље. Муслиманска колона је пресечена на два дела, али су њени најјачи делови наставили да се пробијају, а касније су се они који су то успели поново окупили заједно. Међутим, команда ВРС није знала да ли ће Муслимани отићи у Зворник или ће прећи линију фронта.

На крају је команда ВРС одлучила да Муслиманима блокира пут ка Зворнику, а све расположиве јединице 1. зворничке бригаде преместила је на подручје села Снагово, пет километара југозападно од града. Истовремено, јединице 28. дивизије одлучиле су да наставе са пробојом кроз линију фронта на подручју Теочака, а пут им је лежао исто кроз Снагово. 14. јула, после жестоке петочасовне борбе, Срби, бројчано надјачани од Муслимана, поражени су и повукли су се у Зворник. Претходница ударних јединица 28. дивизије сутрадан се приближила линији фронта, идући иза главних јединица српске 1. зворничке бригаде, које су држале фронт код Сапне.

После борби тела погинулих су била закопана. Било је лето, и они су сахрањени што је пре могуће. Касније су резултати обдукација масовних гробница на местима битака показали да су људи страдали од ватреног оружја или су повређени од експлозија.

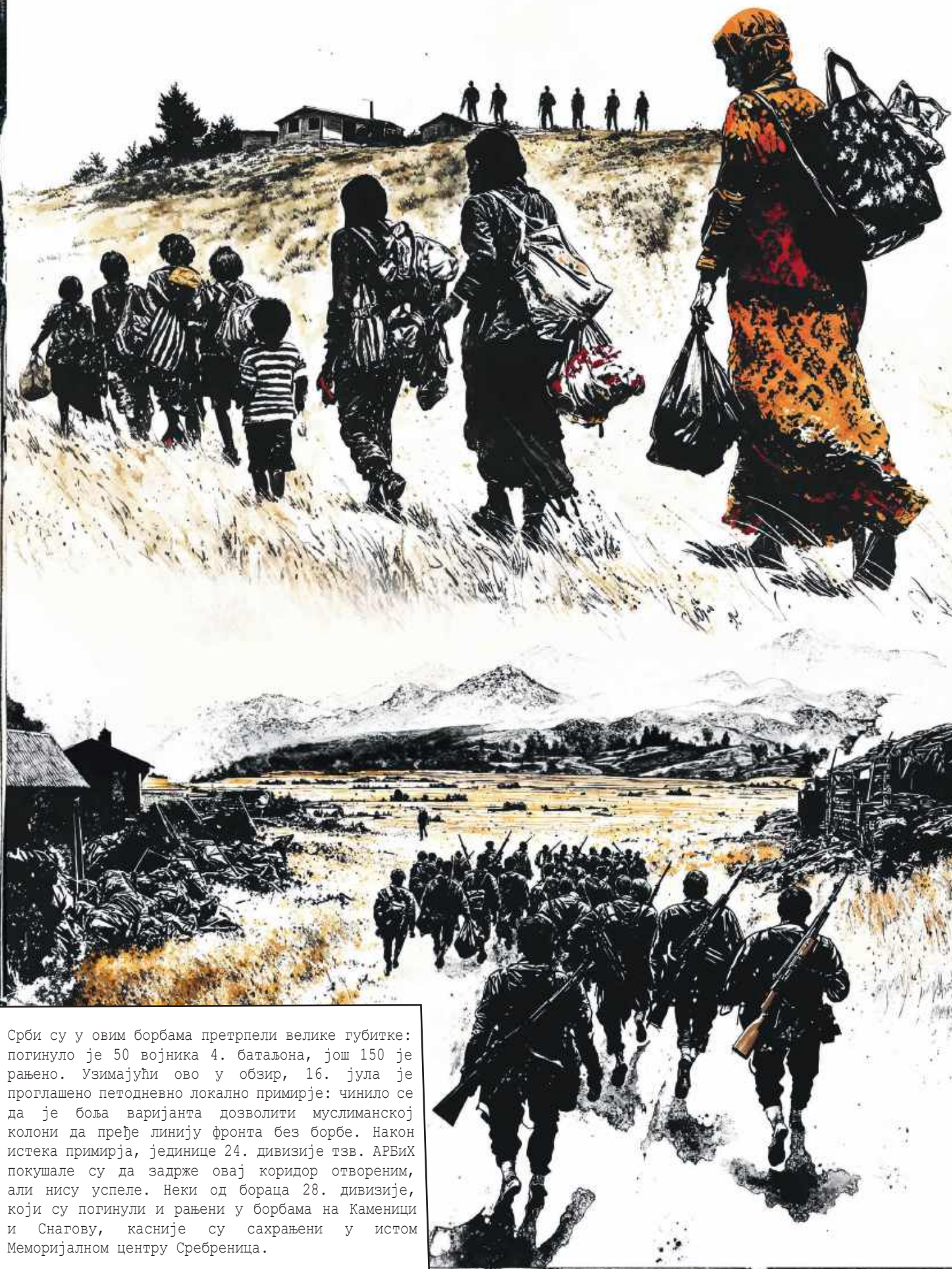
Међутим, то не спречава да се шире приче о томе како су четници масакрирали хиљаде људи.

Народ не воли да слуша дуга објашњења. Кога занима да су у заједничкој гробници пронађени посмртни остаци 441 особе, од којих су 330 само делови тела. Из таквих фрагмената вероватно неће бити могуће утврдити узрок смрти. А овако у већини случајева изгледа резултат научног приступа. Или су то китњасте приче оних који су «чудесно побегли» или, још горе, приче из перспективе погинулих. Ово је једноставно посебан књижевни жанр пропаганде.

Муслимански војни врх је са своје стране одлучио да спроведе офанзивну операцију против јединица 28. дивизије, која је успешно изведена 15. јула. 242. зворничка лака бригада, 243. подринска брдска бригада, јединице 245. и 246. брдске бригаде и мањи одред под командом Насера Орића напали су српске положаје на подручју села Дуги Дио и Гај. Истовремено, претходница 28. дивизије изненада се појавила у позадини 4. пешадијског батаљона 1. зворничке бригаде, уништила је штаб, запленила самоходни противавионски топ «Прага» и у зору 16. јула спојила се са муслиманским јединицама које су напредовале.

Срби су у овим борбама претрпели велике губитке: погинуло је 50 војника 4. батаљона, још 150 је рањено. Узимајући ово у обзир, 16. јула је проглашено петодневно локално примирје: чинило се да је боља варијанта дозволити муслиманској колони да пређе линију фронта без борбе. Након истека примирја, јединице 24. дивизије тзв. АРБиХ покушале су да задрже овај коридор отвореним, али нису успеле. Неки од бораца 28. дивизије, који су погинули и рањени у борбама на Каменици и Снагову, касније су сахрањени у истом Меморијалном центру Сребреница.

Истовремено, Волфганг Петрич, високи представник међународне заједнице за Босну и Херцеговину, изјавио је 2000. године да у Меморијалном центру и гробљу Поточари-Сребреница требају да буду само посмртни остаци оних муслимана који су «убијени у масакру почињеном у јулу 1995. године у Сребреници». Међутим, у овом случају, гробље би постало још један доказ о бруталним сукобима у босанском рату, којих је било много, али не би испричало причу о геноциду који су Срби починили над Муслиманима. Биле су потребне импресивне бројке, којих у стварности једноставно није било – и почело је фалсификовање.

Да је овде било 400 гробова, то не би имало такав ефекат чак ни визуелно.

Односно, очигледно је да није било масовног покоља муслиманског цивилног становништва ни у Сребреници ни ван ње. Само што је касније на нас, холандске мировњаке, предачен део кривице за овај «геноцид», који, наводно, нисмо спречили. Истина је: тешко је спречити нешто што се није догодило!

Ти људи су умрли
пре или после 1995. године,
и често не у Сребреници. Успели
смо да прикупимо више од
стотину таквих случајева.

Одмах након пада Сребренице, тамо се нашло 30 страних новинара, од којих ниједан није објавио доказе о наводним масакрима, а интервјуисање евакуисаних избеглица у Тузли резултирало је само констатацијом: «Нисмо пронашли никога ко је видео било какав злочин својим очима». Међутим, у периоду од 31. марта 2003. до 11. јула 2006. у Меморијалном центру и гробљу Поточари-Сребреница одржано је шест сахрањивања, у којима су покопани посмртни остаци 2.442 муслимана који су наводно убијени током «масакра» у јулу 1995. године. Годину дана након њихове «смрти» 914 људи са ове листе нашло се на бирачким списковима за Босну и Херцеговину на изборима у септембру 1996. године. Пажљива анализа спискова сахрањених показала је да је у свакој групи ових година било од 27 до 45% имена која су се касније појавила међу живима. Након тога почеле су да се откривају приче о сахрањивању Муслимана у меморијалном центру који нису стрељани и чија смрт није била везана за догађаје у Сребреници у јулу 1995. године. То је познато по датумима судских одлука које су претходиле издавању умрлица.

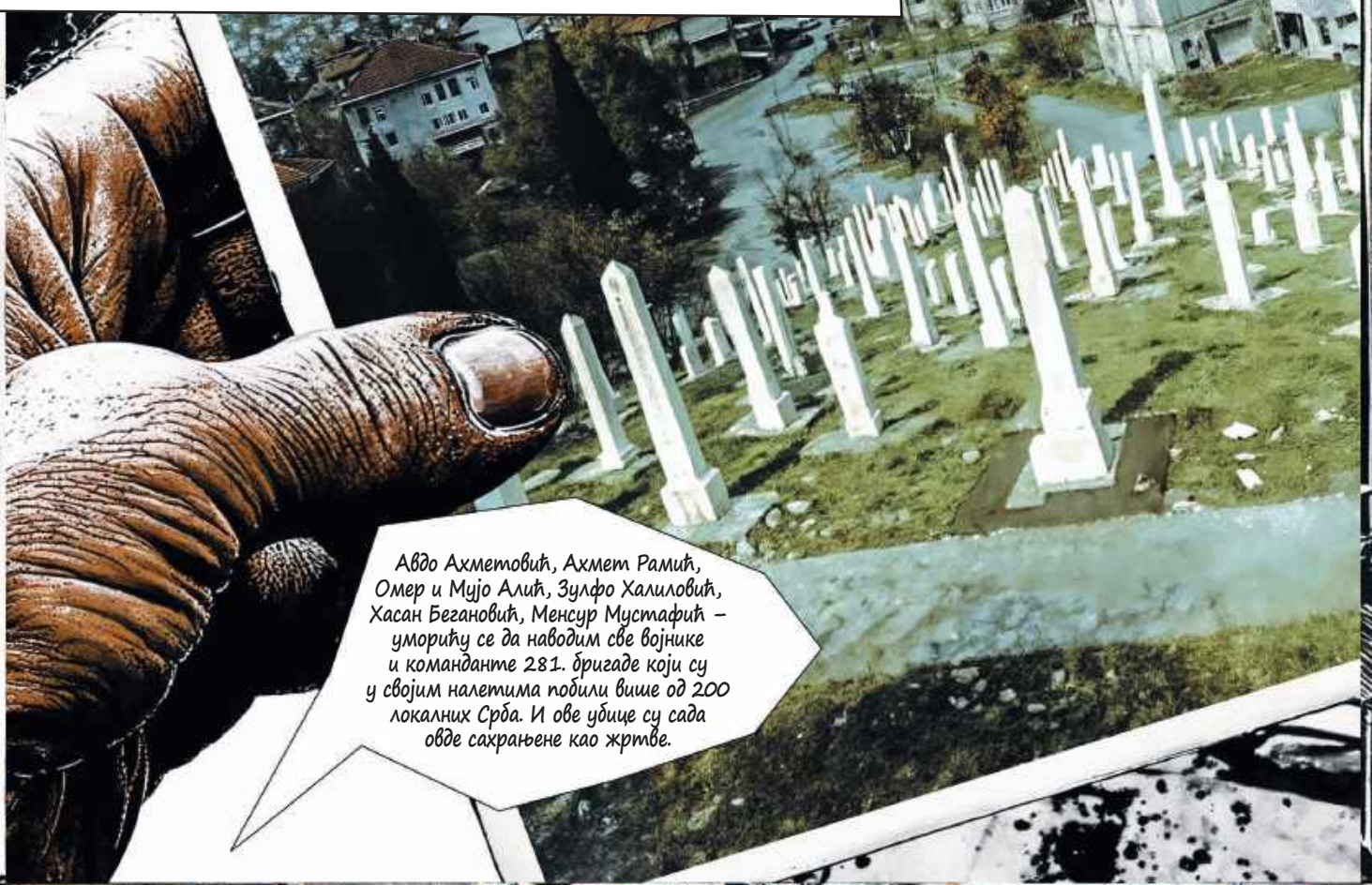
Шабан (Алија) Мемешевић, рођен 1946. године, преминуо 15.12.1996. године, Братунац, извод из матичне књиге умрлих је издат на основу решења Основног суда Лукавац број R567/96 од 23.05.1997.
Датум уписа у списак умрлих - 20.06.1997.

Хусо (Вехбија) Џафић, рођен 1960. године, преминуо 21.05.1992. године, Нова Касаба, извод из матичне књиге умрлих је издат на основу решења Основног суда Бановићи број R1-43/96 од 12.09. 1996.
Датум уписа у списак умрлих - 19.12.1996.

Ово је Хајрудин Авдић, командант територијалне одбране општине Суђеска, а потом и помоћник команданта 281. бригаде. Планирао је и непосредно руководио нападима, пљачкама и уништавањем српских села у општинама Сребреница и Братунац. Толико је био добар у томе да је за само три месеца свог командовања лично учествовао у убиствима 74 Србина.

Међутим, најбољнији фалсификат за Србе било је уврштавање добро познатих имена у спискове жртава геноцида – реч је о припадницима 281. и 282. бригаде. Они који су ишли «за Божић у Кравицу», као и других дана и у друга српска села – Осредак, Виогор, Ораховица, Жутица, Рупово Брдо, Брежане, Хранча, Јежестица, Јеремићи, Мановићи... На пример, међу жртвама почива Ибро (Хусеин) Дудић, рођен 1969. године, мајор, командант 282. лаке бригаде, који је планирао и руководио нападима на српска села Ратковићи, Крнићи, Залазје, Сасе, Подравање, Бољевићи, Лозница, Бјеловац, Сикирић, као и поменути Скелани и Кравица. Укупно је у овим насељима убијено 328 лица српске националности. Постоји шанса да се међу стрељанима без суђења нашао и неки од припадника паравојних снага чији су ратни злочини познати – било је 386 таквих тела, према сведочењу генерала и патолога др Зорана Станковића.

Авдо Ахметовић, Ахмет Рамић, Омер и Мијо Алић, Зулфо Халиловић, Хасан Бегановић, Менсур Мустафић – уморићу се да наводим све војнике и команданте 281. бригаде који су у својим налетима побили више од 200 локалних Срба. И ове убице су сада овде сахрањене као жртве.

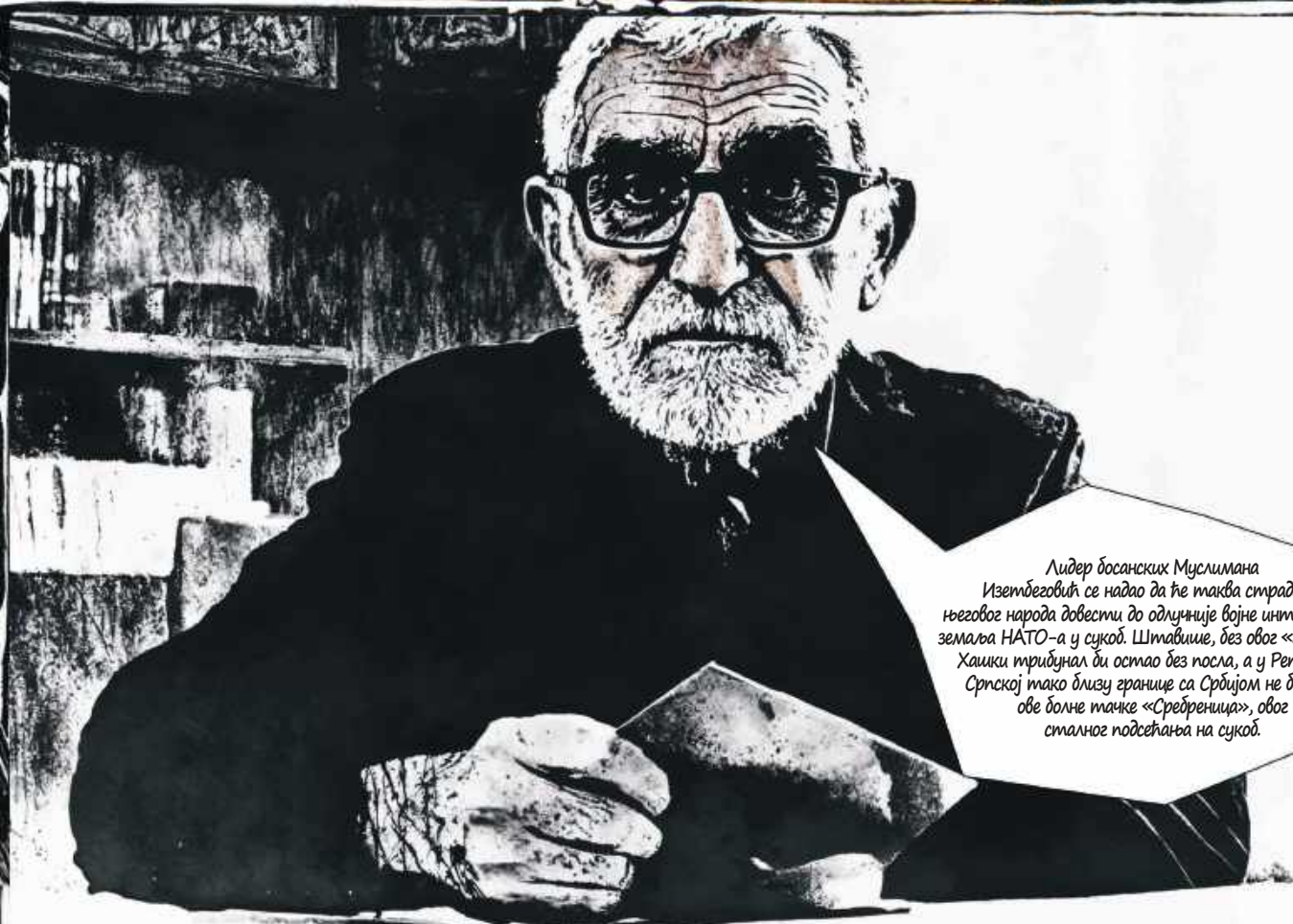
Управо је Сребреница омогућила да се пред Трибуналом у Хагу подигну оптужнице за ратне злочине против 22 представника српског народа, међу којима и против највишег политичког и војног врха: Слободана Милошевића, Радована Караџића, Ратка Младића. Стотине Срба изашло је пред судове у Босни и Херцеговини, а нове оптужбе се и даље појављују. Већ изречене казне износе више од 120 година затвора, а многи затвореници још чекају одлуку о својим случајевима.

Дошао сам код вас јер сам био тамо. Све сам видео. А онда су почеле оптужбе и нисам разумео шта се дешава, зашто су лагали мировњаке, и ко је тамо погинуо, ако тако нешто нисмо видели.

А сада имам још више питања. На пример, чему све ово? Зашто је било потребно смислити овај «геноцид»?

Лидер босанских Муслимана Изетбеговић се надао да ће таква страдања његовог народа довести до одлучније војне интервенције земаља НАТО-а у сукоб. Штавише, без овог «геноцида» Хашки трибунал би остао без посла, а у Републици Српској тако близу границе са Србијом не би било ове болне тачке «Сребреница», овог сталног подсећања на сукоб.

А сама Република не би била под сталном претњом да буде проглашена као «геноцидни ентитет».

Суђење за убиство више од 3.000 представника српског народа је много скромније. Командант 28. дивизије тзв. АРБиХ Насер Орић осуђиван је два пута, оба пута на две године затвора, док је по већини оптужби ослобођен. Бивши командант Трећег корпуса тзв. АРБиХ Сакиб Махмуљин, који је формирао јединицу муџахедина, после вишегодишњег суђења, проглашен је кривим за убиство и мучење Срба у лето 1995. године и осуђен на осам година затвора, али је напустио Босну и отишао у Турску – према речима адвоката, на лечење. Након тога, Суд Босне и Херцеговине упутио је писмо турским властима са захтевом за екстрадицију.

Геноцид је главни међународни злочин. Оптужба за геноцид пружа и прилику за стварање међународног кривичног суда и право на интервенцију. На крају крајева, када се једној држави приписује геноцид, то доказује да је прекршила своју фундаменталну дужност да заштити своје грађане. И у овом случају, у теорији, сва средства, укључујући и војну интервенцију, треба да користи заинтересована међународна заједница како би се масакри зауставили.

Схватио сам да је
Трибунал за ратне
злочине...

Истовремено, многе оптужбе за геноцид, почевши од времена формирања самог концепта и добијања правне форме, изнешене су незаконито. Најгоре је што до злоупотребе концепта не долази грешком, већ конкретно и са одређеним циљем - на пример, да би се оправдала промена режима. Геноцид је популарна оптужба на суђењима свргнутим властима једноставно зато што шеф државе или владе који је починио или толерисао геноцид над својим народом очигледно није способан да обавља функцију.

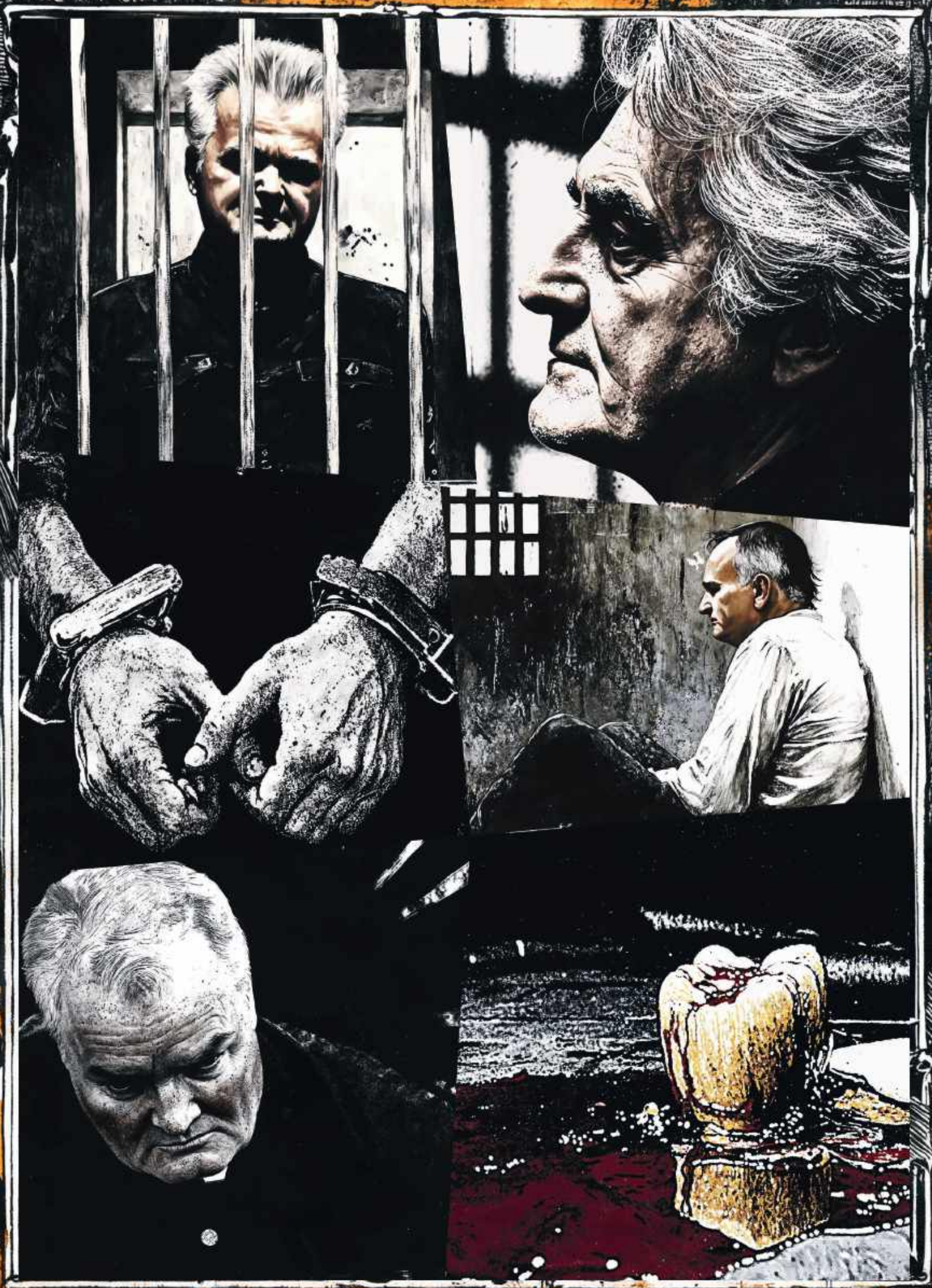
...ВЕОМА
ДРАГОЦЕНО
ОРУЖЈЕ!

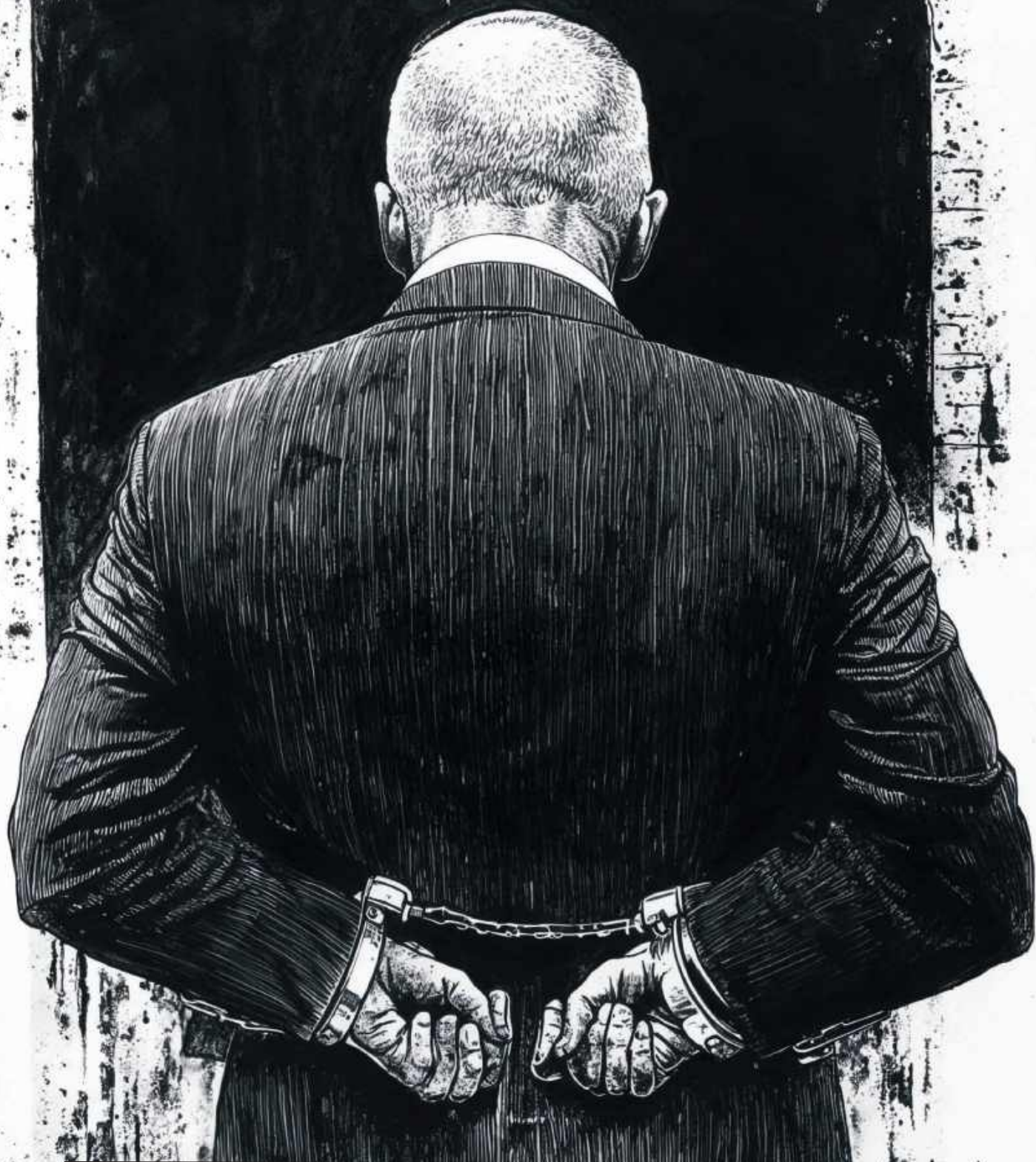
Све је речено, па чак
и отворено: био је потребан
трибунал. А ако ствари тако
стоје, пронашли су и геноцид.
Све остало је само
декорација.

Радислав Крстић

- Рођен 1948. године у Недељишту, Босна и Херцеговина.
- Године 1968. уписао је Војну академију у Београду, након завршетка школовања упућен је у гарнизон Сарајево.
- Године 1981. усавршава се на Командно-штабној академији у Београду.
- Године 1990. преузео је команду над моторизованом бригадом.
- Избијањем рата у Босни вратио се у завичај и придружио се Војсци Републике Српске. Године 1994. постављен је за начелника штаба Дринског корпуса.
- У децембру 1994. године нагазио је на мину и тешко је повређен: морали су му ампутирати десну ногу испод колена. Неколико месеци након операције вратио се на дужност.
- Предводио је војну операцију разбијања група оружаних снага босанских Муслимана у Сребреници и Жепи и уврштен је на листу «кључних криваца» за геноцид у Сребреници.
- Међународни кривични суд за бившу Југославију је 1. новембра 1998. године оптужио Крстића за геноцид над босанским Муслиманима у Сребреници.
- У децембру 1998. године ухапсили су га амерички и британски специјалци, након чега су га испоручили Трибуналу.
- Осуђен је 2. августа 2001. на 46 година затвора, а након жалбе му је казна смањена на 35 година.
- Године 2004. пребачен је на издржавање казне у Велику Британију.
- Године 2010. напала га је група муслиманских затвореника у британском затвору и неколико пута је избоден ножем.
- Након опоравка, пребачен је у затвор у Пољској, где се налази и данас.

Тврдња да Југославија и Србија врше геноцид над босанским Муслиманима првобитно је изречена 1993. године. Босна и Херцеговина је поднела тужбу против Југославије Међународном суду правде, тврдећи да су Срби покушали да униште Муслимане као народ. Нове оптужбе појавиле су се одмах по завршетку рата, 1996. године. Међутим, 2007. године Међународни суд правде пресудио је да Србија није починила геноцид нити вршила контролу над Србима из Босне. Али суд је подржао један део првобитне оптужбе који се односио на навод да је у граду Сребреници почињен геноцид. И заиста, до тада је Међународни кривични суд за бившу Југославију већ изрекао прву пресуду за «помагање и подржавање» у извршењу геноцида, генералу Радиславу Крстићу.

У најбољем случају, проблеми повезани са одговорношћу за геноцид одражавају опште проблеме повезане са «суђењем режиму» које спроводе «либерални активисти за људска права». Под њиховим руководством, међународно хуманитарно право се све више удаљава од најбољих примера цивилизоване судске праксе и директно крши процесне норме. Да ли је то последица некомпетентности или контролисаног, планираног процеса дискусабилно је питање. На овај или онај начин, у ове жрвње «правосуђа» упали су Срби, који су били оптужени као одговорни за геноцид у Сребреници. Меморијални комплекс са хиљадама гробова учврстио је «чињеницу» геноцида у стварности, а стрипови и филмови који су добили међународне награде причају целом свету «идеолошки верификовану» причу, пуну емоција и нагађања осмишљених да прикрију недостатак чињеница.

